

حسن ایوب زاده

پهیمانی ئەلجەزایر و هەلۆیستی سەرۆک کۆماری عێراق

بە گوێرهی راپۆرتی هەوالدەرییەکان، سەرۆک کۆماری عێراق گوایە رایگەیاندوووە کە: پهیماننامەی ئەلجەزایر کە لە 1975 لە نیوان شای ئێران و صدام حسین سەرۆک کۆماری عێراق وازووکرابوو هەلۆهشاوێ راگەیاندراوێ و لەبره و کەوتووێ.

دوابەدوای ئەو دەنگۆیە، وتەبێژیکی کۆماری ئیسلامیی رهخنه‌ی له هەلۆیستی سیاسی سەرۆک کۆماری عێراق گرت و گوتی کە: پووچەلکردنەوێ ئەو قەراردادە بره‌وی قانونیی نی‌یه.

لەگەڵ بڵاوبوونەوێ رهخنه‌ی کارگیڕانی ئێران له هەلۆیستی سەرۆک کۆماری عێراق، ناوبراو راپۆرتی بڵاوکراوێ بە دەنگۆ له‌قه‌له‌م دا و رایگەیاندا کە ئەو تەنیا دژ بەو بەشەیی پهیماننامەکەیی کە سنوری کوردستان دەگریته‌وێ.

بەدوای چاوپێکەوتنەکەیی سەرۆک کۆماری عێراق لەگەڵ وه‌زیری دەرەوێ ئێران له سلیمانیی، ناوبراو جاریکی دیکەش هەلۆیستەکەیی گۆرپی و رایگەیاندا کە ئەو پهیمانە هەر‌وا کاری پێدەکری. بەلام سەبارەت بە پهیمانی ئەلجەزایر و پێوه‌ندیی‌کەیی به کوردستانه‌وێ تشتیکی باس نەکرد.

به پێی پهیماننامهی ئەلجەزایر سەددام و شای ئێران شۆرشێ
مەزنی کوردیان لە باشوری کوردستان توناکرد و ناکوکیی خۆیان
لەسەر ئاوی "اروندروود" (شط العرب) و گێروگرفته سنوورییەکانی
دوو ولاتی ئێران و عێراق چارەسەر کرد.

بۆ ئاگاداربوون لەو بەشەیی که پێوهندیی راستەو خۆی بە کوردەوه
هەیه، جێیخۆیهتی ریبەرایهتی کورد لە باشوری کوردستان
سەرنجیکی ئەو پهیماننامهیه بدا و ناوهروکەکهی بۆ ئاگاداریی
خەلک بڵاوبکەنەوه. بەشی زۆری بەندهکانی ئەو پهیماننامهیه بۆ
دیاریکردنی سنوره دابهشکراوهکانی کوردستانه. تهنیا بەشیکی کهمی
پێوهندیی بە چۆمی اروند رود" (شط العرب) میمک، زین المقدس و
سیف السعد"هوه ههیه. (بروانه سائیتی :

www.rojikurd.info

قبوولی ئەو ئەو پهیماننامهیه بۆ دەسهلاتداریی کورد لە بەغدا و
باشوری کوردستان بە مانای ناسینی مافی هەتاهەتایی داگیرکردنی
کوردستانه بۆ داگیرکهران.

ئەو پهیماننامهیه بەر لە دەسپێکی شەری نیوان ئێران و عێراق،
لەلایەن صدام، سەرۆک کۆماری پێشووی عێراق یەکلایەنە پووچەل
راگەیاندران.

یەک لە تاییبەتمەندییەکانی ئەو قەرارداده، ئەوهیه که ریبەرانی
سیاسیی عێراق، بۆیان نالوئ، یەکلایەنە و بی رەزامەندیی ئێران
بەنەبووی دابننن یان بە رەتکراوه و نە قانونییی لەقەڵەم بدەن.

دەقی پهیماننامهکه نیشانی دەدا که کارگێرانی وهزارهتی دەرەوهی
ئێران لە کاتی دارشتنی قەراردادهکه بۆ سەپاندنی ویستەکانیان
کارامەتر لە عێراقی یەکان بوون و رییگهی خۆدەربازکردنی
دژبەرەکانی پهیماننامهکهیان گرتووه.

نەمانى يەكئىتى سۆفئىتى و سەربەخۆ بوونى ولاتانى بەرىي سۆفئىت وەكو آذربايجان ، تركمنستان و قزاقستان لە دەور و بەرى دەرياچەى مازندەران ئەو مافە قانونىيەى بۆ ئەو سى ولاتە پىك هئنا كە بتوانن لەو دەرياچەىدا بە پىچەوانەى قەراردادەكانى نيوان ئيران و سۆفئىتەى بەرى شەرىك بن. ئەو ئالوگۆره كە لە پىوهندى بە واقعىيەتئىكى نوپو سەرى هەلداو رژىمى حقوقى دەرياي مازندەران هەروەها قەراردادەكانى نيو دەولتەى پىشووى گۆرى.

روخانى رژىمى صدام و دامەزرانى سىستمىكى فیدرالى لەو ولاتەدا و بە رەسمى ناسىنى حدودى كوردستان و حاكىمىيەتى دوفاكوتوى دەولتەتەكەى ئەو رىگەىيەى كردوووتەو كە كوردستان پەيمانى ئەلجەزائىر و ئەو بەشەى كە پىوهندى بە كوردستانەو هەىە بتوانى رەت بكاتەو.

مالكى سەرۆك وەزىرى عىراق و لايەنگرانى ئيران بۆ جىبەجىكرنى ئەو پەيماننامەى لە توانايان دانىيە قەراردادى مردووى ئەلجەزائىر بۆ كورد، زىندوو بكەنەو. ئەوان بە پىي قانونى ئەساسى عىراق ئەو مافەيان نىيە.

ئەو قەراردادە هەرچەند بەروالت بۆ ديارىكردنى سنورى نيوان دوو حكومەتى بەغدا و تاران بوو، بەلام لە راستىدا بۆ بەرەسمى ناسىنى قەراردادەكانى سەردەمى عوسمانىي و ئيران بوو كە كوردستانيان داگىرودابەش كردوو.

با پىكەو چاوىك بە دەقى ئەو پەيماننامەىدا بخشىنين كە پىوهندى بە كورد و مافەكانىيەو هەىە.

پەيماننامەى ئەلجەزائىر لە رۆژى 13 ژوئەنى 1975 بەرامبەر بە 23 مانگى جۆزەردانى سالى 1354 هەتاوى بە ناوى "قانونى پەيماننامەى سنورى دەولتەتى نيوان عىراق و ئيران" لە نيوان "محمد رضا شاه پهلوى" شای ئيران و "صدام حسين" سەرۆك كۆمارى عىراق،

له ئەلجەزایر مۆر کرا. ئەو قانونه له لایه ن دوو " پارلمانی " شوراو سنا" وه په سند کرا و له رۆژنامه ی ره سمیی ژماره 9189 رۆژی 23 تیر 2535 دا ب لاوکرایه وه. قانونه که به فه رمانی شای ئی ران له لایه ن ده فته ری تاییه تی یه وه له 5 خرداد 2535 بو به ریوه بردن به ده وه تی ئی ران راگه یان درا وه، بریتی یه له:

پیشه کی یه ک و 8 ماده و سی پروتۆکۆل و یه ک هاوپیچ (الحاقیه - لیزیادکراو)

1- پروتۆکۆلی سه باره ت به دانانه وه ی سه رله نویی نیشانه یلی حدودی نیوان ایران و عیراق { کوردستان } که پیشه کی یه ک و 6 ماده و 56 نه خشه ی له گه له که هیلی سنور دیاری ده که ن.

2- پروتۆکۆلی پیوه ن دیدار به حدودی چۆم و روبران له نیوان ئی ران و عیراق که بریتی یه له: پیشه کی یه ک و 9 ماده و 4 نه خشه.

3- پروتۆکۆلی سه باره ت به هیمنیی سنوری نیوان ئی ران و عیراق { کوردستان } که بریتی یه له:

یه ک پیشه کی یی و نو ماده و لیکدانه وه یه کی هاوپیچ، ریکه وتی 23 جوژه ردان 1354 (13 ژوئه نی 1975)

4- هاوپیچ و لکین دراویک سه باره ت به به ندی 5 ی ماده ی 6 ریکه وتی 5 به فرانبار 1354 (26 دیسامبری 1975).

قانونی ناوبرا و له ماده یه ک و ده قی په یمان نامه که و نه خشه کانی هاوپیچی، پاش په سند کردنی له لایه ن " مجلس شورا یملی " له دانیشتنی رۆژی سی شه ممه 21 گولانی 2535 له کۆبوونه وه ی رۆژی چوار شه ممه 29 گولانی 2535 له لایه ن " مجلس سنا " وه په سند کرا.

په یمان نامه ی سه باره ت به حدودی ده وه تی و خاس دراوسی تیی نیوان ئی ران و عیراق

جیگه وه شای شاکانی ئی ران و سه رۆک کۆماری عیراق

بەو بەرچا و گرتنى ئىرادە وويستى راستىخوزانەنى ھەر دوو لايەنى پەيمانى ئەلجەزىر رېكەوتى 6 مارس 1975 بۇ گەيشتن بە لىك ترازاندى يەكجارىي و سەقامگىرىي ھەموو گىرەو كىشەكانى نىوان دوو ولات -

بەلە بەرچا و گرتنى ئەو ھەردوولا لەسەر بنەماي پىرۆتۆكۆلى قسطنطنىيە رېكەوتى 1913 و راپۆرتى دانىشتنەكانى كۆمىسيونى دىارىكردنى سنورى 1914 بو نىشانەكردنى سەرلەنوئىي سنورى ئىشكانى و لەسەر بنەماي ھىلى تالۆگ بۇ دىارى كردنى سنورى نىوانى خۆيان لە روبارەكاندا دەست بەكاربوون....

ھاوبروایی بە پىرنسىپەيل و بەجى گەياندى ئارەزوو و ئامانجەكانى پەيمانى نەتەو ھەكگرتووەكان ، دوولايەن برىارىيان بۇ گىریدانى ئەم پەيماننامەيە دا و بەم شىوہيە نوینەرانى خاوەن دەسەلاتى خۆيان دىارى كرد:

پايە بەرز شای شاكانى ئىران،

جەنابى عەباسەلى خەلەتەبرىي - وەزىرى دەرەوہى ئىران.

ھەزرتى سەرۆك كۆمارى عىراق

جەنابى سەعدون حمادى وەزىرى دەرەوہى عىراق.

مادەى 1 - لەمەر سنورى دەولەتى كوردستان و سى ناوچەى مىمك، زىن المقدس و سىف سەدە .

ماددەى 2 - لەمەر سنورى دەولەتى لە شط العرب ھ ...

ماددەى 3 - ھەر دوولايەنى ئەو پەيماننامەيە - بەرەو دەن، لەسەر بنەما و بە پىي قەرار و برىيەى نووسراو لە پىرۆتۆكۆلى پاراستنى ئەمنىيەتى سنور و ھاوپىچەكانى كە بەو پەيماننامەوہ لكاون - بە درىزايى ئەو سنورە و بە بەردەوامىي كۆنترۆلى ورد و كارتىكەرانەبكەن بۇ كۆتايى ھىنان بە ھەرچەشنە خۆتىخزاندىكى ئازاوەگىرەنە و بى وە بەرچا و گرتنى سەرچاوەكەى.

مادهی 4- ئەو پەیماننامەییە، بە راشکاوی رادەگەییەنی کە ئەوێ لەو سێ پرۆتۆکۆڵەدا بریار دراوە ، هەر وەها لە هاوپیچەکانیاندا کە لە ماددە 1 و 3 ی پەیماننامەیی حازردا نووسراون ، بریار گەلیکن بەبرشت، بەردەوام و خەوش هەلنەگر. هیماکانی لیکجیانە کراوەن و ریگە چارهییەکی گشتی پیک دینن. خەوشدارکردنی هەر کام لە هیماکانی پیکهینەری ئەم ریگە چاره گشتی یە لە بنەرەتەوێ لە گەل روحی ریکهوتنی ئەلجەزایر دژایەتی دەبی.

ماددە 5 - لە شکلی نەگۆربوونی سنورەکان و ریژدانان بۆ تەواوەتی سنورەکان - هەردوولا جەخت دەکەنە سەر ئەوێ کە هیلی سنور و ئیشانەکان، نەگۆر، بەردەوام و برپاوەییە.

ماددە 1- 6- باس لە شیوێ چارهسەرکردنی گیروگرتی نیوان هەردوولا دەکا.

بە پێی ماددە 2 هەردوو لا لەماوێ 3 مانگ و لە وتووێژی راستەوخۆدا گرتەکە چارهسەر دەکەن .

بەندی 3 ی ماددە 6 دا گوتراوە کە ئەگەر هەردوولا نەگەنە یە کتر پەنا بۆ نیو بژییکردنی دەولەتیکی سیهەم دەبردی.

ماددە 4 دەلی: ئەگەر ئەو داخوازه قبول نەکری لەماوێ مانگیک دا کیشەکە لەریگەیی داوهریی یەوێ چارهسەر دەکری.

بەندی 5 دەلی، ئەگەر داوهریی کارێگەر نەبی لە ماوێ 15 رۆژدا داوای پیراگەیشتنی دادوهریک دەکری.

ئەم پەیماننامەییە و سێ پرۆتۆکۆڵەکەیی بە پێی ماددە 102 مەنشوری نەتەوێ یە کگرتووەکان تاپۆ کراوە.

پەیماننامەکە و سێ پرۆتۆکۆل و هاوپیچەکانی بە بەشداریی عبدالعزیز بوتفلیقه - وەزیری دەرەوێ ئەلجەزایر واژۆ کراوە.

بەپێی ئەو بەندانە کە لەسەرەوێ باس کران پەیماننامەیی ئەلجەزایر یە کلا یەنە هەلناوێ شیتەوێ. ئەگەر دوولایەنی مەسەلەکە لەسەری

ریک نهکهون ئاکامیکی ئهوه دهبی که کیشهکهیان بهرنه دادگایهکی نیونهتهوهیی.

گرنگترین مهسهله لهپپوهندیی به کوردستانهوه مادهی 2 ئهوه قانونهیه که دهلی:

"منطقهی مرزی - از مبدا خط مرزی مشترک بعمق پانزده کیلومتر در سرزمین هریک از طرفین متعاهدین گسترش دارد."

"له ناوچهی سنووریی دا - سنوور له دهسپیکهی هیلی هاوبهشوه تا قوولایی 15 کیلومیتراوردی ههرکام لهو دوولایهنه دهکش.

واته ههر دوو ولاته بویان ههیه 30 کیلومیترا لههردووبهری سنووری باشور و رۆژههلاتی کوردستان به بیانوی ههبوونی "ئاژاوهگیر" له کورد چۆل بکهن، یان ئهترهشی خویانی تیکیشن.

رهنگه دهقی قانونهکه لهبهردهستی سهروک کۆمار و راویژکارهکانیدا نهبووبی، ئهگینا ههلویستیکی ئهوتۆ و گشتی یان بی رهتکردنهوهی ئهوه خالهوه بهندهکانی دیکه دژ به حاکمییهتی دوفاکتوی کورد پاش وتووێژهکهی لهگهل وهزیری دهرهوهی ئیران نهدهگرت.

ریککهوتننامهی نیوان ئیران و عیراق سهبارهت به پۆلیسی سنوور(کلانتران مرز)

پهیمانی ئهلهزهزایر و دهولهتی فیدرالی کوردستان

پاش پهسندکردنی قانونی ئهساسی عیراق و دیاریکردنی سیستمی فیدرالی ئهوه ولاته، واقعیهت ئهوهیه که نوینهرانی دهولهتی ناوهندیی، جیا لهکورد ئۆگریی یان بۆ سهقامگیرکردنی ئهوه سیستمه فیدرالییه نییه و بهههموو شیوهیهک ههول ددهن وهزعهکهی پیشوو بژیننهوه. بڕوانه ههلویستی دهولهتی ناوهندیی لهمهر هیرشهکانی

ترکیه بۆ سەر کوردستان، مهسهلهی نهوت و قهراردادهکانی و مادهی 140 له مەر کهرکوک و هه موو ئه و گیروگرفتانهی که سهرۆکی حکومهتی کوردستان له گهرانهوهی ئه مدواپپانهی له به غدا باسی کردن.

بی هه لوپستی کوردیش له به رامبه ر دهولهتی ناوهندی و نه بوونی سیاسهتیکی لیبراوانه و په نابردن بۆ به ندوبهستی نهیینی له گهل دهولهتهکانی دژبه کورد له لایهن دهسهلاتدارانی حکومهتی ناوهندی عیراقهوه ئه و دهولهتانهی بۆ ئه و چهشنه هه لوپست گرته هان داوه. لامه لامه کردنی سیاسهتقنانهی کورد له به غدا و په نابردنیان بۆ چاره سهرکردنی مهسهلهکان له گهل بهشی ئه منبیهتی ئه و دهولهتانهی دراوسین و شاردنهوهی راستیهکان له خه لک کاره ساتی گه وره ی به دواوه ده بی و سیاسهتقنانیش له و کاره یاندا تووشی گرفتگی چاره سهرنه کراو ده بن و له ئاکامدا ده بنه مایه ی تیشکان و له ده ستچوونی ده رفه تهکان.

کرده وهی سیاسی سهرۆک حیزبهکانی جیگیر له پارلمانی کوردستان سه یرترین رووداو یکه که له و هه لومه رجه ناسکه دا و له کاتی پرۆپاگهنده ی گورگه بو ره کان و هیرش کردنیان بۆ سهر ریبه رانی سیاسی کورد به رچاو ده که وئ. کهس نه یپرسی ئاخۆ، چوونی چه ند نوینه ری پارلمانی کوردستان بۆ لای گورگه بو ره کان ده سه لاتدار له تورکیه له حالیکدا گورگه بو ره کان به رسمیه ی رایانگه یانده بوو، ئاماده نین چاویان به سهرۆکهکانی کورد بکه وئ، بۆچی بوو؟ ئه و پارلمان تییرانه جیا له هه لوپستی سهرۆکایه تی و ئه و خه لکه ی رژابونه نیو شه قامه کان چی دیکه یان بۆ گوتن هه بوو که به گورگه بو ره کان بلین؟ ئه وان له تورکیه جیا له وه که میت چی وه خرته یان بدا بۆ ئه وه بیان کری چی دیکه یان بۆ گوتن هه بوو؟ هه ر له بهر ئه وه بوو که نوینه ریکی پارلمان له گهرانه وه پیدا ریشه ی هه لته کاند و گوته ی که باشیان وه رگرتووه. دیتمان که دوا به دوا ی ئه و

باش وەرگرتنه ئەمریکا ریگهی دا بۆمبهاویژەکانی گورگەبۆرەکان کوردستان بۆمباران بکەن.

گرفتی کورد لەوەدایە که سیاسەتقانهکانی بە نهیینی و له پشتی دەرگای گالهدراو و بی بەشداریی خەلکەکهیان سیاسەت دەکەن. سیاسەتقانهکانی کورد سیاسەت بە کاری ئەمنییەتی دەزانن و پێیان وایە خەلک بۆی نیە ئاگاداری ساتوسەودایان بی.

کام سیاسەتقانی کورد له بەغدا ئەو خەلکە بە هیندگرت و گرفتهکانی لەگەڵ باس کردن؟ تۆبلیی کارگیڕانی سیاسی کورد له خۆیان پرسیارکردبی که هۆی بادانهوی ئەمریکا بۆ لای ترکان و ئاوالهکردنهوی دەستی ئەوان بۆ لیدانی کوردستان له ههلهی ئەوانهوه نهبی؟ کورد و شهقامی کوردیی و 40 ملیون کورد ئەگەر بە هیندبگیرین و متمانهیان پێبکری و له پشتی ریبهرانیان راوهستن، مهسهلهکه بهو شیوهیه ئالۆز ناکەن.

کەسایەتی سیاسی کورد که هەلوێستی خۆی لەسەر بابەتیکی گرنگی وەکو ئەو پەیماننامەیه دەردەبرێ، چاوهرووانی ئەوهی لیدەکرێ بە راویژکردن له گەل راویژکاران و به زانیارییهوه بدوێ.

مهسهلهی ژياندهوهی پهمانی ئەلجەزایر که سەرۆک کۆماری پیشووی عێراق هەلیوهشاندبووه، لەلایەن سەرۆک کۆماری ئیستای عێراقهوه بی ئەوه سەرنجی ئەو بەندانەهی دابی که دژ به کورده جیی سەر سوورمانه. فەرمون بائەو بەنده لهو پەیماننامەیه ویکرا بخوینییهوه:

قانونی ریکهوتنی نیوان ئییران و عێراق له پێوهندیی به کلانتهرانی (دەزگای پۆلیس) سنوورهوه

تاک مادده. ریکهوتنی نیوان ئییران و عێراق له پێوهندیی به کلانتری سنورهوه (پۆلیسی سنوور) که له 26 دیسامبری 1975 له بەغدا واژۆ

کراوه، بریتییه له یهک پییشهکیی و بیست مادده، پهسند دهکری و ریگه دهدری دوکومینتهکانی بگۆردرینهوه:
ریککهوتننامهی نیوان ئیران و عیراق سهبارت به کلانترهکانی سنوور

دهولهتی شاههنشاهی ئیران و

دهولهتی کۆماری عیراق

بو پتهوکردنی ئەمنییهت و نهزم - لهسه ر بنهمای روحی ریگهوتنی ئەلجهزایر، ریگهوتی 6 مارس 1975 له ناوچه سنوورییهکان:
1- بو چارهسهرکردنی رووداوو هیرشهکان و ناکۆکیی که رهنگه له ناوچه ناوبراوهکاندا پیک بی سهبارت به و بریارانهی خوارهوه [ئهو دوو لایهنه] ریگ کهوتن:

ماددهی 2- ناوچهی سنووریی - له سهرهتای هیلی سنووری هاوبهشهوه تا قوولایی 15 کیلومیتر له خاکی ههرکام له دوولایهنی ئەوپهیماننامهیه رادهکیشی.

مه بهست ئەوهیه ههرکام له دوولایهنی ئەوقه رارداده بۆیان ههیه به بیانووی نه بوونی ئەمنییهتی ولاته کهیان له سه رانسهری سنووره کهدا تا قوولایی 15 کیلومیتر له خاکی لایه نه کهی دیکه دا پیشرهوی بکا و ئەرته شه کهی تیکیشی یان ههر دوولا ویکرا بوونه وهریک له 30 کیلومیتری خاکی کوردستان دا نه هیلن.

پیویست بوو، سه رۆک کۆماری عیراق، تاووتویکردنی قه راردادی ئەلجهزایری له پیوهندیی به سنوری کوردستانه وه (ره تکردنه وه یان پیداچوونه وهی پهیماننامه که) به پارلمانی کوردستان بسپیژی. دهکرا ئەو مه سه لهیه له ریفراندۆمیک دا و پرسین له خه لکی کورد چاره سه ر بکری. چونکه ئەو پهیماننامهیه ریگهیه کی بو بریاری سیاسی کارگیرانی ئەمرۆی عیراق نه هیشتووه ته وه. با ئەوهش له بیر نه کهین

که تهنیا بهشیکی زۆرکەمی ئه‌و په‌یماننامه‌یه‌ پێوه‌ندیی به‌ به‌شی
عه‌ربنشینێ عێراقه‌وه‌ هه‌یه‌. له‌و‌رووه‌وه‌ که‌ ده‌ستور(قانونی بنه‌مایێ
عێراق) چوارچێوه‌ی جوغرافیایی کوردستان به‌ ره‌سمیی ده‌ناسی،
پارلمانی کوردستان و ده‌وله‌ته‌که‌ی و سه‌رۆکی کوردستان لێی
به‌رپرسن که‌ به‌ هاوکاریی ده‌وله‌تی ناوه‌ندیی ئه‌و په‌یماننامه‌یه‌
هه‌لوه‌شاهه‌ رابگه‌یه‌نن. قبوولی ئه‌و قه‌رارداده‌ به‌ مانای قبوولی
دابەشکردنی خاکی کوردستان له‌لایه‌ن رێبه‌رانی کورده‌وه‌یه‌ و کورد
هه‌رگیز ئه‌و قه‌رارداده‌ به‌و شیوه‌ی ئیستای قبوول ناکا.

نه‌مانی رژیمی پێشوو، مه‌حکومکردنی سه‌روک و کارگیره‌
ده‌سه‌لاتداره‌کانی له‌ دادگه‌کانی عێراق و دامه‌زراندنی ده‌وله‌تی
دوفاکتوی کورد له‌به‌شیکی کوردستان، ئه‌و مافه‌ سروشتیییه‌ی بۆکورد
گه‌راندووه‌ته‌وه‌ که‌ به‌رژه‌وه‌ندیی خۆی بپاریزی و پێش به‌
ده‌ستتێوه‌ردانی ده‌ره‌کیی بگرێ. نه‌ سه‌رۆک کۆماری عێراق و نه‌
مالکی و نه‌ که‌سی دیکه‌ ده‌توانن ئه‌و په‌یمانانه‌ به‌سه‌ر کورددا
به‌سه‌پێنن. هۆیه‌که‌ش رێگه‌نادانی ده‌ستوره‌ و سه‌لاحییه‌تی بریاردانی
کورد بۆ ئه‌و گریبه‌ستانه‌ی که‌ له‌لایه‌ن ده‌وله‌تی ناوه‌ندیییه‌وه‌ له‌مه‌ر
کوردستان ده‌دریڤن مسۆگه‌ره‌.

کۆمه‌لیک ئالوگۆری سیاسی - حقوقیش هه‌ن که‌ که‌ پاش گریبه‌ستی
1975له‌ ناوچه‌که‌دا و به‌سه‌ر ئه‌و دووورژیمه‌دا هاتوون که‌ دوولایه‌نی
سه‌ره‌کیی قه‌راردادی ئه‌لجه‌زایر بوون. وه‌کو رووخانی نیزامی شا له
ئێران (1979 و هاتنه‌سه‌رته‌ختی خومه‌ینی) شه‌ری 8ساله‌ی نیوان ئێران
و عێراق (1988- 1980) رووخانی حکومه‌تی به‌عس له‌ عێراق،
په‌سندکردنی قانونی ئه‌ساسیی و قبوولی سیستمی فیدرالی بۆ
عێراق، ناسینی ده‌وله‌تی دوفاکتوی کورد. سه‌ره‌پای هه‌موو ئه‌وانه
مه‌سه‌له‌کانی نیوان ئێران و عێراق له‌مه‌ر شط‌العرب که‌ صدام له‌ 1989
له‌ نامه‌یه‌ک دا بۆ ئێرانی نارد داوای کردبوو ئه‌و کیشه‌یه‌ به‌ وتووێژ
چاره‌سه‌ربکری. به‌و شیوه‌یه‌ که‌: ده‌سه‌لاتداره‌تی شط‌العرب

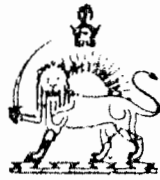
(اروند رود) هی عیراق بی، هیلی تالوگ بو هاتوچوی پاپور دیاری بکری ولهگهل ئهوهش داوای کردبوو که باس له بهندی 6 بریارنامهی 598 بو دیاریکردنی شههه لایسین نهکری.

دوابه داوای قبوولی ئاگر بهس و ههلقورانندی قاپی ژار له لایهن خومهینی یهوه، رژیمی صدام پاشهکشهی کرد. بهلام ئیران حازر نهبوو ناوچهکانی میمک، زین المقدس، سیف سعد که به پیی پهیمانی 1975 درابوون به عیراق چول بکا. بهم پییه هه رگیز ئه و پهیمانه به تهواوی جیبهجی نهکرا. هو ی بهستنی پهیمانه که ی 1975 چاره سهرکردنی ئه و کیشیه بوو که ئیران ئه و شوینه داگیرکراوانه بو عیراق چول بکا. پاش ئه و قه راردادهش ئیران حازر به دانه وهی ئه و شوینانه نه بوو.

ئو ناکوکی یانه ی نیوان عیراق و ئیران تا ئه مرؤ به چاره سهر نه کراوی ماونه وه بریتین له :

جیبهجی نهکردنی پهیمان نامه ی 1975 به تهواوی (دانانی تیل و نیشانه و گورینی شوینه کانیان به پیی دهقی پهیمان نامه که. قه ره بوو نهکردنه وهی زیانه کانی شهر که به پیی بهراوردی نه ته وه یه کگرتووه کان 97/2 ملیارد و زیانی راسته وخو 34.593 ملیارد بو ئیران راگه یان دراوه. کیشیه خاوینکردنه وهی شط العرب و دیاریکردنی روخی کهنداوی فارس له نیوان ئیران و کویت و عیراقداکه به چاره سهر نه کراوی ماوه ته وه.

هه موو ئه و بابه تانه ی که پیوهندی یان به کوردستانه وه هه یه، هه رچه ند له پهیمان نامه ی سالی 1975 ئه لجه زایردا هاتبن، ده بی به به شداریی حکومه تی فیدرالی کوردستان و پاراستنی بهرژه وهندی کوردستان تاووتوی بکریین.

وزارت دادگستری

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل: قوانین - تصویب نامه ها - قراردادها - رویه های قضائی - اساسنامه ها - تصویب نامه ها - آیین نامه ها - بخشنامه ها و آگهیها

شماره ۹۱۸۹

چهارشنبه بیست و سوم تیرماه ۲۵۳۵

سال سی و دوم

بهای اشتراک		بهای آگهیها	
روزنامه	نشریه ثبت علامت اختراعات	نشریه قوانین	نشریه قضائی
ریال ۱۶۰۰	ریال ۲۰۰	کلیه	کلیه
۱۰	۱۰	۵۰۰	۲۵۰
		۲۰۰	۶۰

قوانین و مقررات عمومی

۲۵۳۵/۳۱۳

وزارت امور خارجه

برایان همایونی دایره با اجرای قانون عهدنامه مربوط به مرز دولتی و حسن
ی بین ایران و عراق و قانون مزبور که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی
تذکره ابلاغ میگردد:

بانیایدات خداوند تعالی

محمد رضا پهلوی آریا مهر شاه ایران

مجلس مبارک همایونی

نخستین مرتبه از قسم تقسیم قانون اساسی مقرر میداریم

ماده اول - قانون عهدنامه مربوط به مرز دولتی و حسن همجواری بین ایران
که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و پیوست این فرمان
تبع اجراء گذاشته شود.

ماده دوم - هیئت دولت با موافق این قانون هستند.

تاریخ بیستم خردادماه ۲۵۳۵ شاهنشاهی

شماره ۲۵۳۵/۳۱۳ دفتر مخصوص شاهنشاهی

قانون عهدنامه مربوط به مرز دولتی و حسن همجواری بین ایران و عراق

ماده واحده - عهدنامه مربوط به مرز دولتی و حسن همجواری بین ایران
که در تاریخ ۲۳ خردادماه ۱۳۵۴ (۱۳ ژوئن ۱۹۷۵) با امضاء رسیده
بریک مقدمه و هشت ماده و یک الحاقیه و یک پروتکل شرح ذیل
است:

۱- پروتکل راجع به اعلام گذاری مجدد مرز زمینی بین ایران و عراق

بریک مقدمه و هشت ماده و یک الحاقیه بمقیاس ۱:۵۰۰۰۰ مورخ ۲۳

مهرماه ۱۳۵۴ (۱۳ ژوئن ۱۹۷۵) و شرح خط مرز مورخ ۳۰ آذرماه ۱۳۵۴

۲۱) (دسامبر ۱۹۷۵) و همچنین صورتجلسه مورخ ۵ دیماه ۱۳۵۴ (۲۰
دسامبر ۱۹۷۵) در مورد ترتیبات مربوط به شرح خط مرز.

(نوشیح آنکه بموجب بند ج ماده ۱ پروتکل مستقیماً نقشه عائی به مقیاس
۱:۲۵۰۰۰ تهیه و براساس آنها شرح خط مرز اصلاح و نقشه های تهیه شده
پس از تصویب جایگزین نقشه های فعلی ۱:۲۵۰۰۰۰ خواهد شد.)

۲- پروتکل راجع بتعیین مرز رودخانه های بین ایران و عراق مشتمل
بریک مقدمه و نه ماده و چهار نقشه مورخ ۲۳ خرداد ماه ۱۳۵۴ (۱۳ ژوئن
۱۹۷۵).

۳- پروتکل مربوط به امنیت در مرز بین ایران و عراق مشتمل بریک مقدمه
و نه ماده و یک شرح ضمیمه مورخ ۲۳ خردادماه ۱۳۵۴ (۱۳ ژوئن ۱۹۷۵).

۴- الحاقیه مربوط به بند ۶ ماده ۶ مورخ ۵ دیماه ۱۳۵۴ (۲۰ دسامبر
۱۹۷۵) تصویب و اجازه مبادله اسناد تصویب آن داده میشود.

قانون فوق مشتمل بریک ماده و متن عهدنامه و نقشه های ضمیمه پس از
تصویب مجلس شورای ملی در جلسه روز سه شنبه ۲۱ اردیبهشت ماه ۲۵۳۵
در جلسه روز چهارشنبه بیست و نهم اردیبهشت ماه دو هزار و پانصد و پنچ
شاهنشاهی بتصویب مجلس سنا رسید.

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

اصل فرمان همایونی و قانون و عهدنامه و نقشه های ضمیمه در دست
نخست وزیر است.

وزیر مشاور و معاون پارلمانی نخست وزیر - سیدضیاءالدین شادمان

عهدنامه مربوط به مرز دولتی و حسن همجواری بین ایران و عراق

اعلیحضرت شاهنشاه ایران

حضرت رئیس جمهوری عراق

نظر به اراده صادقانه طرفین - منعکس در توافق الجزیره مورخ ۶ مارس

۱۹۷۵ برای نیل بحل و فصل قطعی و پایداری کلیه مسائل مابده الاختلاف
بین دو کشور -

نظر به اینکه طرفین براساس پروتکل قسطنطنیه مورخ ۱۹۱۳ و
صورتجلسات کمیسیون تحدید حدود ۱۹۱۴ به علامت گذاری مجدد خط مرز
زمینی و بر مبنای خط تالوک به تحدید مرز رودخانه ای خود مبادرت نموده اند -
نظر به اراده طرفین به برقراری امنیت و اعتماد متقابل در طول مرز
مشترک خود -

نظر به پیوندهای همجواری تاریخی و مدنی و فرهنگی و تمدنی موجود
بین ملت های ایران و عراق -

باتمایل به تنظیم پیوند های سودت و حسن همجواری و تشدید مناسبات
نیعمین در زمینه های اقتصادی و فرهنگی و توسعه مبادلات و مناسبات انسانی
بین مردم خود - براساس اصل تمامیت ارضی و مصونیت مرزها از تجاوز و عدم
مداخله در امور داخلی -

باتصمیم به بدل مساعی در جهت برقراری عصری جدید در مناسبات
دوستانه بین ایران و عراق بر مبنای احترام کامل استقلال ملی و سلطه حاکمیت
مساوی دولت ها -

با اعتقاد بیشتر نت در اجرای اصول و تحقق آسای و اهداف میثاق ملل
متحد از این طریق -

تصمیم به انعقاد عهدنامه حاضر گرفتند و بدین منظور نمایندگان تام الاختیار
خود را بد ترتیب ذیل تعیین نمودند :

اعلیحضرت شاهنشاه ایران
جناب آقای عباسعلی خلعبری - وزیر امور خارجه ایران .

حضرت رئیس جمهوری عراق
جناب آقای سعدون حمادی وزیر امور خارجه عراق .

مسئولان بهم پس از ارائه اخبار نامه های خود که در کمال صحت و اعتبار
بود نسبت به مقررات مشروحه زیر توافق نمودند :

ماده ۱- طرفین معظمین متعاهدین - تأیید می نمایند که مرز زمینی دولتی
بین ایران و عراق همان است که علامت گذاری مجدد آن بر اساس و طبق
مقررات مندرج در پروتکل مربوط به علامت گذاری مجدد مرز زمینی و ضماضم
پروتکل مذکور که به این عهدنامه ملحق می باشند انجام یافته است .

ماده ۲- طرفین معظمین متعاهدین - تأیید می نمایند که مرز دولتی
در سطح العرب همان است که تجدید آن بر اساس و طبق مقررات مندرج در پروتکل
مربوط به تجدید مرز رودخانه های و ضماضم پروتکل مذکور که به عهدنامه حاضر
ملحق می باشند - انجام یافته است .

ماده ۳- طرفین معظمین متعاهدین - متعهد می شوند که بر اساس و طبق
مقررات مندرج در پروتکل مربوط به امضای در مرز و ضماضم آن که ملحق به این
عهدنامه می باشند - در طول مرز بطور مداوم کنترل دقیق و مؤثر بمنظور پایان
دادن به خروج رخنه اخلال گرانه - صرف نظر از مشاء آن - اعمال دارند .

ماده ۴- طرفین معظمین متعاهدین - تأیید می نمایند که مقررات
مربوط به ضماضم آنها ، مذکور در مواد ۱ و ۲ و ۳ عهدنامه حاضر که
پرونده های فوق الذکر بدان ملحق و جزء لاینجزای آن میباشند - مقرراتی قطعی
و دائمی و غیر قابل نقض بوده و عناصر غیر قابل تجزیه یک راه حل کلی را
تشکیل میدهند . نتیجتاً خدشه بهر یک از عناصر متشکله این راه حل کلی -
اصولاً مغایر با روح و نواحق الجزیره خواهد بود .

ماده ۵- در قالب غیر قابل تغییر بودن مرزها و احترام کامل به تمامیت
ارضی و خودت - طرفین معظمین متعاهدین تأیید می نمایند که خط مرز زمینی
و رودخانه های آنان لایتغیر و دائمی و قطعی میباشند .

ماده ۶- در صورت اختلاف درباره تفسیر یا اجرای عهدنامه حاضر و سه
پروتکل و ضماضم آنها - این اختلاف با رعایت کامل مسیر خط مرز ایران و عراق -
مندرج در مواد ۱ و ۲ و ۳ فوق الاشعار و نیز با رعایت حفظ امنیت در مرز ایران و عراق -
طبق ماده ۳ و فوق الذکر - حل و فصل خواهد شد .

۲- این اختلاف در مرحله اول طی مهلت دوماه از تاریخ درخواست
یکی از طرفین از طریق مذاکرات مستقیم دو جانبه بین طرفین معظمین متعاهدین -
حل و فصل خواهد شد .

۳- در صورت عدم نواحق - طرفین معظمین متعاهدین طرف مدت سدماه
بمساعی جمیله بیست و نولت ثالث دوست توسل خواهند جست .

۴- در صورت خودداری هر یک از طرفین از توسل بمساعی جمیله یا عدم
موقتیت مساعی جمیله - اختلاف طی مدت یک ماه از تاریخ رد مساعی جمیله
یا عدم موفقیت آن - از طریق داور حل و فصل خواهد شد .

۵- در صورت عدم توافق بین طرفین معظمین متعاهدین نسبت به آئین
و یا نحوه داور - هر یک از طرفین معظمین متعاهدین میتواند ظرف پانزده روز
از تاریخ اخراج عدم نواحق - بیک دادگاه داورى مراجعه نماید .

برای تشکیل دادگاه داورى و برای حل و فصل هر یک از اختلافات -
هر یک از طرفین معظمین متعاهدین یکی از اتباع خود را بعنوان داور تعیین

خواهند نمود و داور هر یک سرداور انتخاب خواهند نمود .

اگر طرفین معظمین متعاهدین طرف مدت یک ماه پس از وصول درخواست
داوری از جانب یکی از طرفین از دیگری به تعیین داور مبادرت نمایند .
چنانچه داوران قبل از انتضای همین مدت در انتخاب سرداور به توافق نرسند
طرف معظم متعاهدی که داوری را درخواست نموده است حق خواهد داشت
از رئیس دیوان بین المللی دادگستری تقاضا نماید تا طبق مقررات دیوان دائمی
داوری داورها یا سرداور را تعیین نماید .

۶- تصمیم دادگاه داورى برای طرفین معظمین متعاهدین الزام آورنده
لازم الاجرا خواهد بود .

طرفین معظمین متعاهدین هر کدام نصف هزینه داوری را بعهده
خواهند گرفت .

ماده ۷- این عهدنامه حاضر و سه پروتکل و ضماضم آنها طبق ماده ۲۳
ملل متحد به ثبت خواهد رسید .

ماده ۸- عهدنامه حاضر و سه پروتکل و ضماضم آنها - طبق مقررات داخلی
بوسیله هر یک از طرفین معظمین متعاهدین بتصویب خواهند رسید .

عهدنامه حاضر و سه پروتکل و ضماضم آنها از تاریخ مبادله اسناد تصویب
که در تهران انجام خواهد شد - بموقع اجراء در خواهند آمد .

بنا بر مراتب ، نمایندگان تام الاختیار طرفین معظمین متعاهدین عهدنامه
حاضر و سه پروتکل و ضماضم آنها را امضاء نمودند .

بغداد ۱۳ ژوئن ۱۹۷۵

عباسعلی خلعبری

سعدون حمادی

وزیر امور خارجه ایران

وزیر امور خارجه عراق

عهدنامه حاضر و سه پروتکل و ضماضم آنها با حضور جناب عبدالعزیز
بوتفلیقه عضو شورای انقلاب و وزیر امور خارجه الجزایر به امضاء رسید .

الحاقیه

بایررسی مجدد متن بند ۵ ماده ۶ عهدنامه مربوط به مرز دولتی و حسن
همجواری بین ایران و عراق که در تاریخ ۱۳ ژوئن ۱۹۷۵ در بغداد امضاء
شده است - طرفین متعاهدین نسبت به مقررات ذیل توافق نمودند :

آخرین قسمت بند ۵ ماده ۶ عهدنامه فوق الذکر یعنی « طبق مقررات
دیوان دائمی داوری » حذف و جملات ذیل جانشین آن میشود :

اگر رئیس دیوان بین المللی دادگستری معذور بوده و یا از اتباع یکی از
طرفین باشد - انتخاب داورها یا سرداور بوسیله نایب رئیس انجام خواهد شد .
چنانچه شخص اخیر الذکر نیز معذور بوده و یا از اتباع یکی از طرفین باشد
انتخاب داوران یا سرداور بوسیله مسن ترین عضو دیوان که از اتباع هر یک
از طرفین نباشد - انجام خواهد شد .

طرفین توافق نامدهای که موضوع اختلاف و نحوه رسیدگی به آنرا
نماید تنظیم خواهند نمود .

در صورت عدم تنظیم توافق نامه در مهلت پانزده روز از تاریخ تشکیل
دادگاه و یا در صورت فقدان قرائن یا مشخصات کافی در متن توافق نامه
درباره نکات مندرج در بند قبل - در صورت لزوم مقررات کنوانسیون لانه مورخ
۱۸ اکتبر ۱۹۰۷ برای حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات بین العلفی - به سهولت
اجراء گذارده خواهد شد .

در صورت عدم ذکر موضوع در متن توافقنامه و یا در صورت عدم تنظیم
توافقنامه - دادگاه قواعد ماهوی مندرج در ماده ۳۸ اساسنامه دیوان بین المللی
دادگستری را اجراء خواهد نمود .

این الحاقیه جزء لاینجزای عهدنامه مربوط به مرز دولتی و حسن همجواری
بین ایران و عراق که در تاریخ ۱۳ ژوئن ۱۹۷۵ در بغداد امضاء شده است
و همزمان با عهدنامه فوق الذکر بتصویب خواهد رسید .

بغداد ۲۶ دسامبر ۱۹۷۵

از طرف دولت شاهنشاهی ایران

از طرف دولت جمهوری عراق

عباسعلی خلعبری

سعدون حمادی

پروتکل راجع به علامت گذاری مجدد مرز زمینی بین ایران و عراق
طبق تصمیم متخذه در اعلامیه الجزیره مورخ ۶ مارس ۱۹۷۵ طبق
متعاهدین نسبت به مقررات ذیل توافق نمودند :

ماده ۱- الف - طرفین متعاهدین تأیید و اذعان می نمایند که علامت گذاری

از میله مرزی شماره ۶۲۷ تا میله مرزی شماره ۶۲۸ : مرز بخط مستقیم
میباشد.

از میله مرزی شماره ۶۲۸ تا میله مرزی شماره ۶۲۹ : مرز بخط مستقیم
میباشد.

از میله مرزی شماره ۶۲۹ تا میله مرزی شماره ۶۳ : مرز بخط مستقیم
میباشد.

از میله مرزی شماره ۶۳ تا میله مرزی شماره ۶۴ : مرز بخط مستقیم
قطع « عباسان » ادامه مییابد.

از میله مرزی شماره ۶۴ تا میله مرزی شماره ۶۵ : مرز به مسیله فرود آمده
طول مسیل مزبور را تا خط الرأس سلسله کوچکی که در جنوب « در بند »
ست صعود مینماید.

از میله مرزی شماره ۶۵ تا میله مرزی شماره ۶۶ : مرز سلسله مذکور
بسمت جنوب تا میله شماره ۶۶ دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۶۶ تا میله مرزی شماره ۶۷ : مرز مسیل « باووسی »
گرفته و بخط مستقیم تا میله شماره ۶۷ ادامه مییابد.

از میله مرزی شماره ۶۷ تا میله مرزی شماره ۶۷٫۱ : مرز پشته جنوب
کوه « باسو » را پییماید.

از میله مرزی شماره ۶۷٫۱ تا میله مرزی شماره ۶۷٫۲ : مرز خط الرأس
« و » را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۶۷٫۲ تا میله مرزی شماره ۶۷٫۳ : مرز خط الرأس
« و » را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۶۷٫۳ تا میله مرزی شماره ۶۷٫۴ : مرز مقسم المیاه
تبادل میکند.

از میله مرزی شماره ۶۷٫۴ تا میله مرزی شماره ۶۷٫۵ : مرز مقسم المیاه
تبادل میکند.

از میله مرزی شماره ۶۷٫۵ تا میله مرزی شماره ۶۷٫۶ : مرز مقسم المیاه
تبادل میکند.

از میله مرزی شماره ۶۷٫۶ تا میله مرزی شماره ۶۷٫۷ : مرز مقسم المیاه
تبادل میکند.

از میله مرزی شماره ۶۷٫۷ تا میله مرزی شماره ۶۸ : مرز مقسم المیاه
تبادل میکند.

از میله مرزی شماره ۶۸ تا میله مرزی شماره ۶۸٫۱ : مرز مقسم المیاه
تبادل میکند.

از میله مرزی شماره ۶۸٫۱ تا میله مرزی شماره ۶۸٫۲ : مرز مقسم المیاه
را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۶۸٫۲ تا میله مرزی شماره ۶۹ : مرز مقسم المیاه
را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۶۹ تا میله مرزی شماره ۶۹٫۱ : مرز مقسم المیاه
را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۶۹٫۱ تا میله مرزی شماره ۶۹٫۲ : مرز مقسم المیاه
را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۶۹٫۲ تا میله مرزی شماره ۶۹٫۳ : مرز مقسم المیاه
را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۶۹٫۳ تا میله مرزی شماره ۶۹٫۴ : مرز مقسم المیاه
را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۶۹٫۴ تا میله مرزی شماره ۶۹٫۵ : مرز مقسم المیاه
را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۶۹٫۵ تا میله مرزی شماره ۶۹٫۶ : مرز مقسم المیاه
را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۶۹٫۶ تا میله مرزی شماره ۶۹٫۷ : مرز مقسم المیاه
تا منقشای رود « پشت کوی » با « زیمکان » دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۶۹٫۷ تا میله مرزی شماره ۶۹٫۸ : مرز ضمن قطع
رودخانه « زیمکان » بخط مستقیم ادامه مییابد.

از میله مرزی شماره ۶۹٫۸ تا میله مرزی شماره ۶۹٫۹ : مرز خط الرأس
« بیزل » را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۶۹٫۹ تا میله مرزی شماره ۶۹٫۱۰ : مرز پشته

شمال غربی « بیزل » را طی کرده متوالیاً از یک تپه منفرد عمودی ، گورستان
« خوکی - دیوان » و یک قلعه مخروبه قدیمی عبور میکند .

از میله مرزی شماره ۶۹٫۱ تا میله مرزی شماره ۶۹٫۱۱ : مرز وسط المیاه
رود « سیروان » را دنبال میکند .

از میله مرزی شماره ۶۹٫۱۱ تا میله مرزی شماره ۷۰ : مرز پشته موسوم
به « کلاغه » را دنبال میکند .

از میله مرزی شماره ۷۰ تا میله مرزی شماره ۷۰٫۱ : مرز مقسم المیاه
را دنبال میکند .

از میله مرزی شماره ۷۰٫۱ تا میله مرزی شماره ۷۰٫۲ : مرز مقسم المیاه
را دنبال میکند .

از میله مرزی شماره ۷۰٫۲ تا میله مرزی شماره ۷۱ : مرز مقسم المیاه
را دنبال میکند .

از میله مرزی شماره ۷۱ تا میله مرزی شماره ۷۱٫۱ : مرز مقسم المیاه
را دنبال میکند .

از میله مرزی شماره ۷۱٫۱ تا میله مرزی شماره ۷۲ : مرز مقسم المیاه
را دنبال میکند .

از میله مرزی شماره ۷۲ تا میله مرزی شماره ۷۲٫۱ : مرز به قلعه « سنی »
صعود میکند .

از میله مرزی شماره ۷۲٫۱ تا میله مرزی شماره ۷۳ : مرز از سرایشی
کوههای واقع در سمت چپ دره « طویله » فرود مییابد .

از میله مرزی شماره ۷۳ تا میله مرزی شماره ۷۳٫۱ : مرز بخط مستقیم
امتداد مییابد .

از میله مرزی شماره ۷۳٫۱ تا میله مرزی شماره ۷۳٫۲ : مرز بخط مستقیم
امتداد مییابد .

از میله مرزی شماره ۷۳٫۲ تا میله مرزی شماره ۷۴ : مرز بخط مستقیم
امتداد مییابد .

از میله مرزی شماره ۷۴ تا میله مرزی شماره ۷۵ : مرز از « دیزاور -
طویله » را دنبال میکند .

از میله مرزی شماره ۷۵ تا میله مرزی شماره ۷۶ : مرز مسیله را صعود
نموده و مستقیماً ضمن عبور از قلعه « دمی شان » بنقطه ایکه از آنجا راه « طویله -
خان گرمه » بطرف شمال غربی منعطف میشود امتداد مییابد .

از میله مرزی شماره ۷۶ تا میله مرزی شماره ۷۷ : مرز راه مذکور فوق
را بسمت « خان گرمه » تا میله مرزی شماره ۷۷ دنبال میکند .

از میله مرزی شماره ۷۷ تا میله مرزی شماره ۷۸ : مرز راه ذکر شده را
ترک نموده و بسمت جنوب غربی در امتداد مقسم المیاه دره های « طویله » و
« خان گرمه » بطول تقریبی یک و یک دوم میل تا میله شماره ۷۸ امتداد مییابد .

از میله مرزی شماره ۷۸ تا میله مرزی شماره ۷۹ : مرز در امتداد
خط الرأس که از شمال « دکاشیخ خان » میگذرد تا راه « دکاشیخ خان » به
« نلی کمین » امتداد مییابد .

(در نقشه « داگا شیلوح خان ») . مرز پس از قطع راه مزبور در امتداد
مقسم المیاه در فاصله نیم میلی به میله شماره ۷۹ میرسد .

از میله مرزی شماره ۷۹ تا میله مرزی شماره ۷۹٫۱ : مرز از پشته
مشرف به قریه « بیار » فرود آمده تا برجستگی واقع در بالای آسیاب موسوم به « آسیاب
برزه » امتداد مییابد .

از میله مرزی شماره ۷۹٫۱ تا میله مرزی شماره ۸۰ : مرز بخط مستقیم
تا جویبار موسوم به « جوب آسیاب برزه » فرود آمده و تا نقطه ایکه آب نهر مزبور
بسمت آسیاب پائین میریزد امتداد مییابد .

از میله مرزی شماره ۸۰ تا میله مرزی شماره ۸۰٫۱ : مرز در امتداد
ساحل چپ جویبار مزبور برخلاف جریان آب بالا رفته بنقطه ایکه این جویبار
از رودخانه « خان گرمه » منشعب میشود رسیده و در امتداد خط وسط المیاه
رودخانه مزبور تا مقابل ابتدای نهر موسوم به « جوب کوه » که از سمت راست
منشعب میشود بالا میرود .

از میله مرزی شماره ۸۰٫۱ تا میله مرزی شماره ۸۰٫۲ : مرز خط مستیمی
را ضمن قطع « خان گرمه » دنبال میکند .

از میله مرزی شماره ۸۰٫۲ تا میله مرزی شماره ۸۱ : مرز به ساحل

کور فوق انتقال یافته و در استداد نهر موافق جریان آب تا نقطه ای ره تکیه « که بوسیله میله شماره ۸۱ مشخص شده است ادامه مییابد. له مرزی شماره ۸۱ تا میله مرزی شماره ۸۲ : سپس مرز سیل را صعود کرده و باغات واقع در آنجا را طوری دور میزند که آنها را ان بانی بگذارد. از نقطه ای که این باغات تمام میشود مرز تالوگ میکند و به میله شماره ۸۲ میرسد.

له مرزی شماره ۸۲ تا میله مرزی شماره ۸۲۱ : مرز پشته «اورمان» کند.

له مرزی شماره ۸۲۱ تا میله مرزی شماره ۸۳ : مرز خط الرأس دنبال میکند. (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «شنام»).

له مرزی شماره ۸۳ تا میله مرزی شماره ۸۳۱ : مرز خط الرأس دنبال میکند. (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «شنام»).

له مرزی شماره ۸۳۱ تا میله مرزی شماره ۸۳۲ : مرز خط الرأس دنبال میکند. (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «شنام»).

له مرزی شماره ۸۳۲ تا میله مرزی شماره ۸۳۳ : مرز خط الرأس کند. (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «کمانجر»).

له مرزی شماره ۸۳۳ تا میله مرزی شماره ۸۳۴ : مرز خط الرأس کند. (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «کمانجر»).

له مرزی شماره ۸۳۴ تا میله مرزی شماره ۸۳۵ : مرز خط الرأس دنبال میکند.

له مرزی شماره ۸۳۵ تا میله مرزی شماره ۸۳۶ : مرز خط الرأس دنبال میکند.

له مرزی شماره ۸۳۶ تا میله مرزی شماره ۸۴ : مرز خط الرأس دنبال میکند.

له مرزی شماره ۸۴ تا میله مرزی شماره ۸۵ : مرز از این میله بخط «چم برزه» (گوگابور) فرود آمده به مصب سیلی که در سمت راست بی یک و یک دوم سیلی پائین قریه «پیران» به آن متصل میشود میرسد. بوسیله میله شماره ۸۵ مشخص شده است.

له مرزی شماره ۸۵ تا میله مرزی شماره ۸۵۱ : مرز پس از قطع «برزه» سیل «برزه» را صعود مینماید.

له مرزی شماره ۸۵۱ تا میله مرزی شماره ۸۶ : مرز به مقسم المیاه و «چناران» رسیده و تا میله ۸۶ امتداد مییابد.

له مرزی شماره ۸۶ تا میله مرزی شماره ۸۶۱ : مرز مقسم المیاه میکند.

له مرزی شماره ۸۶۱ تا میله مرزی شماره ۸۷ : مرز بخط مستقیم یابد.

له مرزی شماره ۸۷ تا میله مرزی شماره ۸۸ : مرز سیل «لو» میکند.

له مرزی شماره ۸۸ تا میله مرزی شماره ۸۸۱ : مرز پشته «سکوه» را پیچماید.

له مرزی شماره ۸۸۱ تا میله مرزی شماره ۸۸۲ : مرز خط الرأس مقسم المیاه میباشد دنبال مینماید.

له مرزی شماره ۸۸۲ تا میله مرزی شماره ۸۸۳ : مرز خط الرأس مقسم المیاه میباشد دنبال مینماید.

له مرزی شماره ۸۸۳ تا میله مرزی شماره ۸۹ : مرز خط الرأس مقسم المیاه میباشد دنبال مینماید.

له مرزی شماره ۸۹ تا میله مرزی شماره ۸۹۱ : مرز مقسم المیاه میکند.

له مرزی شماره ۸۹۱ تا میله مرزی شماره ۹۰ : مرز مقسم المیاه فی را تا سیلی که از آبریز شمالی فرود میآید طی کرده و سیل مزبور ی آن با جویبار «بناوا - سوت» دنبال میکند.

له مرزی شماره ۹۰ تا میله مرزی شماره ۹۱ : مرز وسط المیاه بناوا - سوت» را دنبال میکند.

له مرزی شماره ۹۱ تا میله مرزی شماره ۹۲ : مرز وسط المیاه را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۹۲ تا میله مرزی شماره ۹۲۱ : مرز در امتداد جویبار «خلیل آباد» بالا میرود.

از میله مرزی شماره ۹۲۱ تا میله مرزی شماره ۹۲۲ : مرز در امتداد جویبار «خلیل آباد» بالا میرود.

از میله مرزی شماره ۹۲۲ تا میله مرزی شماره ۹۳ : مرز در امتداد جویبار «خلیل آباد» بالا میرود.

از میله مرزی شماره ۹۳ تا میله مرزی شماره ۹۴ : مرز راه «پنجه وین - خلوزا» را به سمت شمال تا دامنه پشته ای که آبریز شرقی اولین دره واقع در شرق «مسعود» را تشکیل میدهد دنبال میکند. این نقطه بوسیله میله شماره ۹۴ مشخص شده است.

از میله مرزی شماره ۹۴ تا میله مرزی شماره ۹۴۱ : مرز پشته مذکور فوق را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۹۴۱ تا میله مرزی شماره ۹۴۲ : مرز خط الرأس کوه «کوسه ریشا» (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «مارو») را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۹۴۲ تا میله مرزی شماره ۹۴۳ : مرز خط الرأس کوه «کوسه ریشا» (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «مارو») را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۹۴۳ تا میله مرزی شماره ۹۴۴ : مرز خط الرأس کوه «کوسه ریشا» (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «مارو») را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۹۴۴ تا میله مرزی شماره ۹۴۵ : مرز خط الرأس کوه «کوسه ریشا» (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «مارو») را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۹۴۵ تا میله مرزی شماره ۹۴۶ : مرز خط الرأس کوه «کوسه ریشا» (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «مارو») را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۹۴۶ تا میله مرزی شماره ۹۴۷ : مرز خط الرأس کوه «کوسه ریشا» (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «مارو») را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۹۴۷ تا میله مرزی شماره ۹۵ : مرز خط الرأس کوه «کوسه ریشا» (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «مارو») را دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۹۵ تا میله مرزی شماره ۹۵۱ : مرز خط الرأس را که مقسم المیاه میباشد دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۹۵۱ تا میله مرزی شماره ۹۵۲ : مرز خط الرأس را که مقسم المیاه میباشد دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۹۵۲ تا میله مرزی شماره ۹۵۳ : مرز خط الرأس را که مقسم المیاه میباشد دنبال میکند. (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «بردی راش»).

از میله مرزی شماره ۹۵۳ تا میله مرزی شماره ۹۵۴ : مرز خط الرأس را که مقسم المیاه میباشد دنبال میکند. (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «خرنوک دره»).

از میله مرزی شماره ۹۵۴ تا میله مرزی شماره ۹۵۵ : مرز خط الرأس را که مقسم المیاه میباشد دنبال میکند. (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «هزارمال»).

از میله مرزی شماره ۹۵۵ تا میله مرزی شماره ۹۵۶ : مرز خط الرأس را که مقسم المیاه میباشد دنبال میکند. (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «هزارمال»).

از میله مرزی شماره ۹۵۶ تا میله مرزی شماره ۹۵۷ : مرز خط الرأس را که مقسم المیاه میباشد دنبال میکند. (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «چاله بان»).

از میله مرزی شماره ۹۵۷ تا میله مرزی شماره ۹۵۸ : مرز خط الرأس را که مقسم المیاه میباشد دنبال میکند. (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «چاله بان»).

از میله مرزی شماره ۹۵۸ تا میله مرزی شماره ۹۵۹ : مرز خط الرأس را که مقسم المیاه میباشد دنبال میکند. (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «چاله بان»).

از میله مرزی شماره ۹۵۹ تا میله مرزی شماره ۹۶۰ : مرز خط الرأس را که مقسم المیاه میباشد دنبال میکند. (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «سپه شیر»).

از میله مرزی شماره ۹۶۰ تا میله مرزی شماره ۹۶۱ : مرز خط الرأس را که مقسم المیاه میباشد دنبال میکند. (در نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ «سپه شیر»).

از میله مرزی شماره ۹۶۱ تا میله مرزی شماره ۹۶۲ : مرز خط الرأس را که مقسم المیاه میباشد دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۹۶۲ تا میله مرزی شماره ۹۶۳ : مرز خط الرأس را که مقسم المیاه میباشد دنبال میکند.

از میله مرزی شماره ۹۶۳ تا میله مرزی شماره ۹۶۴ : مرز خط الرأس را که مقسم المیاه میباشد دنبال میکند.

شماره ۳

Kabda Point to Abadan No 3844

توسط دریاداری بریتانیا به چاپ رسیده است.

شماره ۴

Abadan to Jazirat Ummat Tuwaylah No 384

توسط دریاداری بریتانیا به چاپ رسیده است.

دو ۱-۲- خط مرزی درشطالعرب از نقطه ای که سرزمینی بین ایران بشطالعرب میرسد تا دریا - مسیر خط تالوک یعنی خط میانه کانال کشتیرانی درپائین ترین سطح قابلیت کشتیرانی - را طی میکند .

خط مرزی بنحوی که در بند ۱ فوق تعریف شده باتغییرات ناشی از علل کانال اصلی قابل کشتیرانی - تغییر خواهد نمود . خط مرزی بر اثر دیگر تغییر نخواهد کرد - مگر آنکه طرفین متعاهدین موافقتنامه خاصی منظور منعقد نمایند .

تغییرات مذکور در بند ۲ فوق متفقاً بوسیله دستگاههای فنی ذیصلاحیت ناهدین - ثبت خواهد شد .

در صورتیکه بر اثر حوادث طبیعی بسترشطالعرب یا مصب آن جابجا شود تغییراتی را در تعلق ملی سرزمین دودولت مربوطه یا اموال و ساختمانها یا تأسیسات فنی وغیر فنی موجب شود مسیر خط مرز خط تالوک - بنحویکه در بند اول فوق مقرر شده خواهد بود .

مگر در مواردی که طرفین متعاهدین متفقاً تصمیم بگیرند که مسیر ستر جدید را تعقیب کند - آنها طبق مندرجات چهارنقشه مشترک شده در بند سوم ماده اول فوق بهزینه طرفین به بستری که در سال اشته است برگردانده میشود - مشروط بر اینکه یکی از طرفین ظرف نواقب اینکه جابجاشدن بستر توسط هر یک از آنان شناسائی شده باشد سائی را بعمل آورد .

خلال این مدت - حق طرفین در کشتیرانی واستفاده از آب در بستر محفوظ خواهد بود .

دو ۱-۳- مرز رودخانه ای درشطالعرب بین ایران وعراق بنحوی که فوق تعریف شده - بوسیله خطی بر روی نقشه های مشترک - موضوع اول فوق - مشخص گردیده است .

طرفین متعاهدین توافق داشتند که منتهی الیه مرز رودخانه ای روی می که انتهای دوساحل را در مصب شطالعرب هنگام جزردریا .

Astronomical Lowest Low Water

می پیوندد قراردارد .

ن خط مستقیم بروی نقشه های هیدروگرافیک مشترک مذکور در بند اول فوق ترسیم شده است .

دو ۴- خط مرزی مشروحه در موارد ۱ و ۲ و ۳ پروتکل حاضر - در جهت ضای هوائی وزیر زمین طرفین را نیز تحدید میکند .

ماده ۵- طرفین متعاهدین یک کمیسیون مختلط ایران وعراق تشکیل ناظر طرف دومه وضع اموال غیرمنقول و ساختمانها وتاسیسات فنی وغیر فنی ملق ملی آنها بر اثر تحدید مرز رودخانه ای ایران وعراق تغییر می یابد باز خرید ویا جبران خسارت ویا از طریق هر روش مقتضی دیگر حل باید - تا از وجود اختلاف احتراز گردد .

دو ۶- با توجه به اتمام اقدامات اندازه گیری درشطالعرب وترسیم نرک هیدروگرافیک - مذکور در بند ۳ ماده ۱ فوق - طرفین متعاهدین بودند مجدداً یک اندازه گیری مشترک - هر دسال یکبار از تاریخ پروتکل حاضر - انجام پذیرد . مع الوصف - هر یک از طرفین حق دارد ن نماید باندازه گیری مشترک جدید - قبل از انقضای مهلت ده سال گردد .

طرفین متعاهدین هر یک نصف هزینه های اندازه گیری را بعهده خواهند

دو ۷- کشتی های تجارتی ودولتی ونظامی طرفین متعاهدین از آزادی درشطالعرب برخوردار خواهند بود - صرفنظر از حدود دریای سرزمینی ز دو کشور در تمامی قسمت کانالهای قابل کشتیرانی واقع در دریای نامصب شطالعرب .

۲- کشتیهای مورد استفاده برای تجارت ومتملق بکشورهای ثالث براساس مساوات وعدم تبعیض از آزادی کشتیرانی درشطالعرب برخوردار خواهند بود - صرفنظر از حدود دریای سرزمینی هر یک از دو کشور در تمامی قسمت کانالهای قابل کشتیرانی واقع در دریای سرزمینی نامصب شطالعرب .

۳- هر یک از طرفین متعاهدین میتواند ورود کشتی های نظامی خارجی را درشطالعرب برای باز دید از بنادر خود اجازه دهد مشروط بر اینکه کشتیهای مزبور بکشوری که در حال مخاصمه یا تعرض مسلحانه ویا جنگ با یکی از طرفین متعاهدین باشد - متملق نبوده ومراتب در مهلتی که از هفتادودو ساعت کمتر نباشد - به طرف دیگر اعلام گردد .

۴- طرفین متعاهدین در تمام احوال از صدور اجازه ورود به شطالعرب برای کشتی های تجارتی متملق به کشوری که در حال مخاصمه یا تعرض مسلحانه ویا جنگ با یکی از طرفین باشد - اجتناب خواهند نمود .

ماده ۸-۱- مقررات مربوط به کشتیرانی درشطالعرب توسط یک کمیسیون مختلط ایران وعراق - بر مبنای اصل حقوق متساوی کشتیرانی دودولت - تنظیم خواهد شد .

۲- طرفین متعاهدین کمیسیونی بمنظور تنظیم مقررات مربوط به جلوگیری وکنترل آلودگی شطالعرب تشکیل خواهند داد .

۳- طرفین متعاهدین متعهد میشوند متعاقباً موافقتنامه هائی درباره مسائل مذکوره در بندهای ۱ و ۲ ماده حاضر منعقد نمایند .

ماده ۹- طرفین متعاهدین - با اذعان باینکه شطالعرب اصولاً یک آبراه کشتیرانی بین المللی است - متعهد میشوند از هر نوع بهره برداری که نسیانان کشتیرانی درشطالعرب ودریای سرزمینی هر یک از دو کشور در تمامی قسمت کانالهای قابل کشتیرانی واقع در دریای سرزمینی نامصب شطالعرب گردد - اجتناب نمایند .

بغداد بتاریخ ۱۳ ژوئن ۱۹۷۵

سدون حمادی

عباسعلی خلعتیری

وزیر امور خارجه عراق

وزیر امور خارجه ایران

باحضور جناب آقای عبدالعزیز بوتفلیقه عضوشورای انقلاب ووزیر

امور خارجه الجزایر به امضاء رسید .

پروتکل مربوط به امنیت در مرز بین ایران و عراق

طبق تصمیمات مندرج در توافق الجزیره مورخ ۶ مارس ۱۹۷۵ باعلاجه به برقراری امنیت واعتماد متقابل در طول مرز مشترک فیما بین باتصمیم باعمال کنترل دقیق ومؤثر برای پایان دادن به هر نوع رخنه اخلاخل گرانه و بدین منظور برقراری همکاری نزدیک فیما بین وجلوگیری از هر نوع عمل رخنه گرانه یا تردد غیر قانونی در مرز مشترک که هدف آن اخلاخل وعدم انقیاد وشورش باشد .

باعطف به پروتکل مورخ ۱۵ مارس ۱۹۷۵ تهران وصورتجلسه اجنماء وزیران امور خارجه مورخ ۲۰ آوریل ۱۹۷۵ بغداد وصورتجلسه اجتماع وزیران امور خارجه مورخ ۲۰ مه ۱۹۷۵ الجزیره .

طرفین متعاهدین نسبت به مقررات ذیل توافق نمودند :

ماده ۱-۱- طرفین متعاهدین به مبادله اطلاعات مربوط به تردد عناصر اخلاخل گر که سعی کنند برای ارتکاب عملیات اخلاخل گرانه وعدم انقیاد وشورش - بداخل یکی از دو کشور نفوذ کنند - مبادرت خواهند نمود .

۲- طرفین متعاهدین تدابیر مقتضی مربوط به تردد عناصر موضوع بند ۱ ماده حاضر اتخاذ خواهند نمود .

طرفین بلافاصله هویت این افراد را به یکدیگر اطلاع خواهند داد و بدیهی است که کلیه کوششها را بمنظور جلوگیری از ارتکاب اعمال اخلاخل گرانه توسط این افراد - مبذول خواهند داشت .

عین همین تدابیر نسبت به افرادی که در داخل سرزمین یکی از طرفین متعاهدین بقصد ارتکاب اعمال اخلاخل گرانه یا خرابکاری در سرزمین طرف دیگر تجمع نمایند - اتخاذ خواهد شد .

ماده ۲- همکاری همه جانبه ای که بین مقامات ذیصلاحیت طرفین متعاهدین برقرار گردیده ومربوط به بستن مرزها برای جلوگیری از رخنه عناصر اخلاخل گر می باشد در سطح مقامات مرزی طرفین تا بالاترین سطوح یعنی وزیران دفاع وامور خارجه وداخله طرفین - دنبال خواهد شد .

ماده ۳- معبرهای نفوذی که ممکن است بوسیله عناصر اخلاص گرمورد ماده فرارگیرد به ترتیب زیر تعیین میشود :

۱- ناحیه مرزی شمال : از نقطه التقای مرزهای ایران و ترکیه و عراق تا خانقین و قصرشیرین (احساب قصرشیرین) : ۲۱ نقطه .

۲- ناحیه مرزی جنوب : از خانقین و قصرشیرین (بدون احتساب قصرشیرین) تا منتهی الیه ایران و عراق : ۱۷ نقطه .

۳- معابر نفوذی فوق الذکر در ضمیمه تعیین شده اند .

۴- هر معبر نفوذی دیگر که متعاقباً کشف شده و بستن و کنترل آن لازم باشد جزء معابر معین شده فوق محسوب خواهد شد .

۵- کلیه گذرگاههای مرزی به استثنای آنهایی که در حال حاضر تحت کنترل مقامات گمرکی می باشند برای هر نوع عبور ممنوع خواهند بود .

۶- با توجه به گسترش مناسبات همه جانبه بین دو کشور همسایه طرفین مآهین توافق دارند که در آینده گذرگاههای دیگری تحت کنترل مأموران رکی - با توافق مشترک ایجاد گردد .

ماده ۴-۱- طرفین متعاهدین متعهد میشوند وسائل انسانی و مادی لازم بمنظور تأمین مؤثر بستن و کنترل مرزها مورد استفاده قرار دهند - بنحویکه از نوع رخنه عناصر اخلاص گراز گذرگاههای مذکور در ماده ۳ فوق ممانعت بعمل آید .

۲- در صورتیکه حسب تجربیات مکتسبه در این مورد کارشناسان حیض دهند که تدابیر مؤثرتری باید اتخاذ گردد - طی اجلاس ماهیانه سات مرزی دو کشور ویا عنداللزوم از طریق ملاقات بین مقامات مزبور -

تیب آن داده خواهد شد .

نتایج حاصله و صورتجلسات ملاقاتهای فوق به مقامات عالی هریک از

طرفین اعلام خواهد شد .

در صورتیکه اختلافی بین مقامات مرزی طرفین بروز کند - رؤسای ادارات

بوسیله یا یکدیگر در بغداد یا در تهران ملاقات خواهند نمود تا نظریات خود را

یکدیگر نزدیک کرده و نتایج اجلاس خود را در یک صورتجلسه درج نمایند .

ماده ۵-۱- افراد اخلاص گراز بازداشت شده به مقامات ذیصلاحیت طرفی

که بازداشت در سرزمین او صورت گرفته است تحویل میگردد و مقررات جاری

مورد آنان به اجراء گذارده خواهد شد .

۲- طرفین متعاهدین متقابلاً تدابیری را که علیه افراد موضوع بند ۱

وق اتخاذ نموده اند به اطلاع یکدیگر خواهند رسانید .

۳- در صورت عبور از مرز بوسیله افراد اخلاص گراز فراری - بلافاصله این

سر به مقامات کشور دیگر اطلاع داده خواهد شد و این مقامات کلیه تدابیر

لازم را برای تسهیل دستگیری افراد مزبور اتخاذ خواهند نمود .

ماده ۶- در صورت لزوم با توافق طرفین متعاهدین - ممکن است مناطقی

را برای جلوگیری از تحقق مقاصد افراد اخلاص گراز - ممنوعه اعلام نمود .

ماده ۷- بمنظور برقراری و گسترش یک همکاری متقابل و مفید به نفع

طرفین - یک کمیته مختلط دائمی متشکل از رؤسای ادارات مرزی و نمایندگان

وزارتهای امور خارجه دو کشور ایجاد میگردد . این کمیته دو اجلاس سالانه

(در اول هر نیمه سال مسیحی) ترتیب خواهد داد .

مع الوصف حسب درخواست هریک از طرفین ممکن است اجلاسات

فوق العاده ای بمنظور بررسی و استفاده بهتر از وسائل معنوی و مادی برای بستن

و کنترل مرز و نیز برای اعمال و اجرای صحیح مقررات اصلی همکاری پیش بینی

شده در پروتکل حاضر - ترتیب داده شود .

ماده ۸- مقررات پروتکل حاضر مربوط به بستن و کنترل مرز - خللی

به مقررات توافقی خاص بین ایران و عراق درباره حق تعلیف احشام یا درباره

تعیین مرز و یا زد نخواهد ساخت .

ماده ۹- بمنظور برقراری امنیت در مرز رودخانه ای مشترک در شرط العرب

و همکاری از رخنه عناصر اخلاص گراز از هر دو جهت - طرفین متعاهدین تدابیر

منفی بالاخص از طریق ایجاد پستهای نظارت مجهز به تاقیهای گشتی - اتخاذ

خواهند نمود .

بغداد بتاريخ ۱۳ ژوئن ۱۹۷۵

سعدون حمادی

وزیر امور خارجه عراق

عبدمنعم خلعت بری

وزیر امور خارجه ایران

باحضور جناب عبدالعزیز بوتفلیقه عضو شورای انقلاب و وزیر امور خارجه الجزایر به امضاء رسید .

ضمیمه پروتکل مربوط به امنیت در مرز بین ایران و عراق

معبرهای نفوذی و الع در ناحیه شمالی مرز

۱- رواندوز - خزنه - دالامپرداغ - کسبان - رضائیه .

۲- رواندوز - سیدخان - دورود - کانی رش - مهاباد .

۳- سیدخان - بانه - میلوه - مهاباد .

۴- رواندوز - کلالة - حاجی عمران - تمرچین - پیرانشهر (خانه) - مهاباد .

۵- قلعه دیزه - شهیدات (قلعه شهیدان) - ساری جوزه - برده بان -

سردشت .

۶- قلعه ریزه - هلسو (هیرو) - بیوران - سردشت .

۷- سلیمانیه - مائوت - پاجوه - دولگان - سردشت .

۸- سلیمانیه - چوارتا - چمپاراب - بوزگان - بانه .

۹- پنجوین - میشو - خوش دره - پاسگاه باستان - سقر - مهاباد .

۱۰- پنجوین - پهلویدژ - بانه .

۱۱- پنجوین - باشماق - مریوان - سنندج .

۱۲- پنجوین - توتمان - پیرانشاه - ویسه - مریوان - سنندج .

۱۳- سید صادق - خورمال - دیزلی - مریوان .

۱۴- حلپچه - توپله (بیاره) - نوسود .

۱۵- حلپچه - دوروله - قلعه چه - باینگان - کرمانشاه .

۱۶- میدان - باویسی .

۱۷- میدان - چیارضا - تپه رش - سرقله .

۱۸- قوراتو - چپاسرخ - رزوار - قلعه هوان - تپه رش - سرقله .

۱۹- خانقین - دره خورسا - هوشگری - گرمک - احمدآباد .

۲۰- خانقین - پله چفت - کریم آباد - قصرشیرین .

۲۱- خانقین - منزریه - خسروی - قصرشیرین .

معبرهای نفوذی و الع در قسمت جنوبی مرز

ناحیه واقع بین خسروی (با احتساب) و باویسی (بدون احتساب) شامل معبرهای نفوذی زیر :

الف - گانی بوز - ذینل کش (ذینل کوش) - تنگاب کهنه .

ب - نی خانه - سربند - خان لیلی - دربارو .

ج - چهارباغ - پیرعلی - چغاسرخه (چپاسرخه) - خان لیلی - دربارو .

د - تپه شاه - تپه شیرو - محل چادر .

ه - محمدخدر - تپه کل - خان لیلی - دربارو .

۲- خانقین - گانی ماسی - نفت خانه - گرمک - نفت شاه .

۳- ماکتو - می پیچ - نفت شاه .

۴- مندلی - کومه سنگ (وادی الاهوران) - سومار .

۵- العین - تک تک - تک تک مشکلی - انجیره - صالح آباد .

۶- بدره - زورباطیه - الجیل - گانی سخت - محل چادر .

۷- بدرم زورباطیه - صدور - کنچانچم - ایلام .

۸- بدرم صدالعرفات - (عرفات) - بهرام آباد مهران .

۹- کوت - شیخ سعد - شهابی - چنگوله .

۱۰- علی غربی - چلات عراق - چلات ایران - دهلران .

۱۱- علی غربی - طیباب - بیات - موسیان .

۱۲- عماره - فکه عراق - فکه ایران - سوشه - اهواز .

۱۳- عماره - شیب - سوبله - بستان - سوسنگرد .

۱۴- ابودفله - طلعلیه - سوسنگرد .

۱۵- ابودفله - کوشک بصری - کوشک اهواز - اهواز .

۱۶- بصره شلمچه - خرمشهر - بندر شاهیور .

۱۷- بصره - تنومه - حدود - خرمشهر .

عهدنامه فوق مشتمل بر یک مقدمه و هشت ماده و سه پروتکل و یک الحاقیه و نقشه های ضمیمه منضم بقانون عهدنامه مربوط بمرز دولتی و حسن

همجواری بین ایران و عراق میباشد .

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

۲۵۳۵۴۷

۳۰
ت امور خارجه

ن همایونی دائر با اجرای قانون موافقتنامه بین ایران و عراق راجع
شام و قانون مزبور که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده
بلاغ میگردد :

بائیدات خداوند متعال محمد رضا پهلوی آریامهر شاهنشاه ایران مخزن صحت مبارک همایونی نظر بآل بیت و بنفتم تتم قانون اساسی مقرر میداریم

۱- اول - قانون موافقتنامه بین ایران و عراق راجع به تعلیف احشام
بب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و پیوست این فرمان است بموقع
ننه شود .

۲- دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند .

بناریخ ۲۹ خردادماه ۲۵۳۵ شاهنشاهی

اره ۴-۲۰ مورخ ۲۵۳۵۴۷ دفتر مخصوص شاهنشاهی .

قانون موافقتنامه بین ایران و عراق راجع به تعلیف احشام

ده واحد - موافقت نامه بین ایران و عراق راجع به تعلیف احشام که
۲۶ دسامبر ۱۹۷۵ (۵ دیماه ۲۵۳۴ شاهنشاهی) در بغداد با مضام
ت و مشتمل بر هفده ماده و یک فهرست ضمیمه میباشد تصویب و اجازه
نات تصویب آن داده میشود .

نون فوق مشتمل بر یک ماده و متن موافقتنامه ضمیمه پس از تصویب
با در جلسه روز چهارشنبه ۱۹ خرداد ۲۵۳۵ در جلسه روز سه شنبه بیست
ردادماه دوعزار و پانصد و سی و پنج شاهنشاهی بتصویب مجلس شورای

رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

مل فرمان همایونی و قانون و متن موافقتنامه ضمیمه در دفتر نخست وزیر

وزیر مشاور و معاون پارلمانی نخست وزیر - سیدضیاءالدین شادمان

موافقتنامه بین ایران و عراق راجع به تعلیف احشام

ماده ۱- دامداران ایرانی و عراقی میتوانند طبق عرف و توافقیهای قبلی -
مقررات جدول منضم به موافقتنامه حاضر - بمدت پنجسال (از ۲۱ مارس
الی ۲۰ مارس ۱۹۸۱) مراتع مناطق مرزی دو کشور را مورد استفاده

ماده ۲- دامداران موضوع ماده ۱ فوق میتوانند با رعایت مقررات موافقتنامه
وارد مناطق تعلیف هر یک از طرفین متعاهدین شوند - مشروط بر اینکه
فصل تعلیف به کشور مبدأ مراجعت کنند .

ماده ۳- تقاضای تعلیف که بوسیله دامداران موضوع ماده ۱ موافقتنامه
مل میاید لا اقل طی دو ماه قبل از شروع فصل تعلیف به مقامات مرزی
طرف دیگر اعلام خواهد شد . این تقاضا شامل خصوصیات درباره
مخاص (مردوزن و افراد کمتر از ۱۸ سال) تعداد خانوارها یا سرپرستهای
یا سرپرستهای ایلات (در صورت وجود) - تعداد احشام از هر نوع -
لیف - راههای مورد استفاده - تاریخ ورود و مدت اقامت در سرزمین طرف
تاریخ خروج از آن خواهد بود . تعداد بزگله ها نباید از پنج درصد مجموع
مگله ها تجاوز نماید .

ماده ۴- مقامات مرزی یا سیاسی طرف متقاضی عتبه حداکثر نایکماه از تاریخ
اضای تعلیف پاسخ دولت متبوع خود را به مقامات مرزی یا سیاسی طرف
تسلیم خواهند نمود . چنانچه یکی از طرفین تقاضائی را که به او تسلیم
رد کند پاسخ موجبی از طرف مذکور فوق به مقامات طرف دیگر ارسال

خواهد داشت . هرگاه رد تقاضا بعلت عدم مطابقت خصوصیات دامداران با مقررات
مندرج در ماده ۱ این موافقتنامه باشد کلانتران مرزی طرفین موضوع را مورد
مذاکره قرار خواهند داد و در صورت عدم توافق - مسئله از طریق دیپلماتیک
حل و فصل خواهد شد .

ماده ۵- پس از ابلاغ پاسخ موافق به مقامات طرف متقاضی و تسلیم
اجازه نامه تعلیف - هر یک از طرفین یک یا چند نماینده بمنظور نظارت و تدارک
تسهیلات لازم برای نقل و انتقال اشخاص و تعلیف احشام - به مرز اعزام خواهد
داشت . نمایندگان طرفین صورت جلسه ای بر مبنای روح همکاری در این مورد
تنظیم خواهند نمود . همین ترتیبات بهنگام مراجعت اشخاص و احشام به کشور
مبدأ معمول خواهد گردید .

ماده ۶- اشخاص موضوع ماده ۱ این موافقتنامه حق حمل اسلحه گرم
و مواد محترقه و منفجره به کشور پذیرنده را ندارند . چنانچه اشخاص مذکور
حامل اسلحه گرم و مواد محترقه و منفجره باشند - بایستی آنها را در مقابل رسید
به کلانتران مرزی تسلیم کنند و کلانتران مرزی بهنگام بازگشت این اشخاص
اسلحه های فوق را با آنها تحویل خواهند داد ولی مواد محترقه و منفجره را فوراً ضبط
خواهند نمود . مقامات کشور پذیرنده امنیت اشخاص و احشام را در تمام مدت اقامت
آنها در مراتع فراهم و تا بهنگام عبور مجدد از مرز بر امنیت کامل آنها نظارت
خواهند نمود .

ماده ۷- اشخاص موضوع موافقتنامه حاضر - نه برای گله ها و نه برای
چادرها و لوازم معمولی خانگی و مواد غذایی و مصرفی - که همراه دارند
مشمول پرداخت حقوق و عوارض گمرکی نخواهند بود - بدون لطمه به حقوق
طرفین برای اخذ عوارض گمرکی از احشام و مواد که در سرزمین طرف دیگر مورد
دادوستد قرار میگیرد .

ماده ۸- راجع به حق تعلیف - طبق مقررات و عرف معموله قبل از امضای
موافقتنامه حاضر رفتار خواهد شد .

ماده ۹- اشخاص موضوع موافقتنامه حاضر - مشمول مقررات جاری
طرفین متعاهدین درباره اقامت و گذرنامه نخواهند بود . معهدا از طرف مقامات
مرزی دولت متبوع آن اشخاص یک برگ گذرجهت اجازه عبور و مرور در مرز
برای آنها صادر خواهد شد .

ماده ۱۰- مقامات بهداشتی طرف متقاضی به کنترل بهداشتی اشخاص
و احشام مبادرت خواهند کرد و گواهینامه ای مبنی بر عدم ابتلای به بیماریهای واگیر
صادر خواهند نمود . این اشخاص و احشام آنها - تحت نظارت طرف متقاضی بمقامات طرف
دیگر تحویل خواهند شد .

در صورت تشخیص وجود بیماریهای واگیر نزد اشخاص و احشام آنها -
مقامات کشور پذیرنده تدابیر بهداشتی مقتضی در مورد آنها اتخاذ خواهند نمود .

ماده ۱۱- مدت تعلیف برای یک فصل معین همان خواهد بود که
در حال حاضر معمول است . این مدت در هر حال نباید از چهار ماه تجاوز کند .
پس از این مدت اشخاصی که در محل باقی مانده اند با احشامشان به مقامات
طرفی که تبعه او میباشد - تحویل خواهند شد .

ماده ۱۲- اشخاص موضوع مقررات موافقتنامه حاضر - حق دارند در
سرزمین کشور پذیرنده از خدمات بهداشتی لازم استفاده کنند . بعلاوه به آنها
اجازه داده خواهد شد تحت نظارت مقامات مرزی - مواد غذایی و مصرفی مورد
نیاز خود را تهیه کنند .

ماده ۱۳- اشخاص موضوع مقررات موافقتنامه حاضر نبایستی در مناطقی
بجز آنچه که به تعلیف تخصیص داده شده است تردد نمایند - مگر در موارد
اضطراری یا با اجازه مقامات صالحه .

ماده ۱۴- کلیه اشخاص موضوع مقررات موافقتنامه حاضر - مشمول
قوانین و مقررات مربوط به نظم و امنیت کشور پذیرنده خواهند بود .

ماده ۱۵- کلیه مداخلات یا دخل و تصرفات نسبت بمحل و محصول و
مراتع و جنگلهای ملی شده ممنوع خواهد بود . متخلفین طبق قوانین کشور
پذیرنده مورد تعقیب قرار خواهند گرفت .

ماده ۱۶- اشخاص موضوع موافقتنامه حاضر - باید طی مدت اقامت
در سرزمین کشور پذیرنده از ایراد خسارت بمزارع و مراتع و احشام متعلق بانواع
آن کشور احتراز نمایند . در صورت عدم رعایت این مقررات مرزبان کشور

سال	تعداد احشام
۱۳۰۰	۵۰۰۰۰
۱۳۰۶	۵۰۰۰۰
۱۳۰۷	۳۳۵۰۰
۱۳۰۸	۲۲۴۰۰
۱۳۰۹	۱۵۰۰۰

محاسبه نزولی فوق همچنین از ۲۱ مارس ۱۹۷۶ الی ۲۰ مارس ۱۹۸۱ نسبت بمساحت مراتع قابل اجراء خواهد بود بدین معنی که از ۲۱ مارس ۱۹۷۸ هرساله یک سوم مساحت مراتع فوق الذکر - بارعایت حد ممکن احتیاجات تعلیف - بعنوان قرق تلقی خواهد شد .

موافقتنامه فوق مشتمل برهفده ماده و یک فهرست ضمیمه منضم بقانون موافقتنامه بین ایران و عراق راجع به تعلیف احشام میباشد .

رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

- پس از تحقیق تصمیم منصفانه‌ای جهت جبران خسارات وارده خواهند نمود . اگر اشخاص مورد اتهام به تصمیم متخذ علیه خود باشند . کلانتران مرزی طرفین متفقاً مسئله را مورد بررسی قراردادده بجبران خسارت وارده توافق خواهند نمود . تصمیمی که متفقاً از طرف آن مرزی طرفین اتخاذ میشود قطعی و لازم الاجراء خواهد بود .

نیکه کلانتران مرزی طرفین موفق بتوافق نشوند پرونده امر به مقامات کشور پذیرنده تسلیم میگردد و این مقامات پرونده را خارج از نوبت رسی قراردادده و حکم مقتضی صادر خواهند نمود .

ماده ۱۷ - موافقتنامه حاضر از تاریخ امضاء بدنت پنجسال معتبر خواهد پس از انقضای این مدت قابل تمدید نباشد . طرفین متعاهد متعهد - مقررات مندرج در جدول منضم بموافقتنامه حاضر را دقیقاً رعایت نمایند .

تاریخ ۲۶ دسامبر ۱۹۷۵

دولت شاهنشاهی ایران
عباسعلی خلعتبری

ازطرف دولت جمهوری عراق
سعدون حمادی

شماره ۳۰۰۵۰ وزارت اسورخارجه

فرمان همایونی دائر باجرای قانون موافقتنامه بین ایران و عراق راجع به کلانتران مرز و قانون مزبور که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده است ذیلا ابلاغ میگردد :

بیتائیدات خداوند متعال
محمد رضا پهلوی آریامهر شاهنشاهی ایران
محل سحر مبارک بمایونی
نظر بال بیت و بنفتم تتمم قانون اساسی مقرر میداریم

ماده اول - قانون موافقت نامه بین ایران و عراق راجع به کلانتران مرز که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و پیوست این فرمان است بموقع اجراء گذاشته شود .

ماده دوم - هیئت دولت ناموراجرای این قانون هستند .

تاریخ ۲۹ خردادماه ۲۰۳۰ شاهنشاهی
شماره ۴-۲۰۰ مورخ ۲۰۳۰۴۲۴۲ دفتر مخصوص شاهنشاهی .

قانون موافقتنامه بین ایران و عراق راجع به کلانتران مرز

ماده واحده - موافقتنامه بین ایران و عراق راجع به کلانتران مرز که در تاریخ ۲۶ دسامبر ۱۹۷۵ (۵ دیماه ۲۰۳۴ شاهنشاهی) در بغداد باامضاء رسیده و مشتمل بر یک مقدمه و بیست ماده میباشد تصویب و اجازه مبادله اسناد تصویب آن داده میشود .

قانون فوق مشتمل بر یک ماد، و متن موافقتنامه ضمیمه پس از تصویب مجلس سنا در جلسه روز چهارشنبه ۱۹/۳/۲۰۳۰ در جلسه روز سه شنبه بیست و پنجم خردادماه دوهزار و پانصد و سی و پنج شاهنشاهی بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی
اصل فرمان همایونی و قانون و متن موافقتنامه در دفتر نخست وزیر است .
وزیر مشاور و معاون پارلمانی نخست وزیر - سیدضیاءالدین شادمان

موافقتنامه بین ایران و عراق راجع به کلانتران مرز
دولت شاهنشاهی ایران
و
دولت جمهوری عراق

باتمایل به تحکیم نظم و امنیت - بر مبنای روح توافقی الجزیره مورخ ۶ مارس ۱۹۷۵ در مناطق مرزی - و برای حل و فصل حوادث و تجاوزات با

لهرت منضم به موافقتنامه بین ایران و عراق راجع به تعلیف احشام

۱- اجرای موافقتنامه راجع به تعلیف احشام - منحصرأ برای مدت پنجسال ۲۰ مارس ۱۹۷۶ الی ۲۰ مارس ۱۹۸۱) بترتیب زیر معمول خواهد شد:

تعداد احشام

۱۶۰۰۰۰	(۲۰ مارس ۱۹۷۷ - ۲۱ مارس ۱۹۷۶)
۱۶۰۰۰۰	(۲۰ مارس ۱۹۷۸ - ۲۱ مارس ۱۹۷۷)
۱۰۶۷۰۰	(۲۰ مارس ۱۹۷۹ - ۲۱ مارس ۱۹۷۸)
۷۱۲۰۰	(۲۰ مارس ۱۹۸۰ - ۲۱ مارس ۱۹۷۹)
۴۷۵۰۰	(۲۰ مارس ۱۹۸۱ - ۲۱ مارس ۱۹۸۰)

تعداد احشام فوق الذکر طبق ترتیب زیر در مراتع مناطق مرزی تقسیم

هند شد :

استان آذربایجان غربی

سال	تعداد احشام
۱۳۰۰	۱۰۰۰۰۰
۱۳۰۶	۱۰۰۰۰۰
۱۳۰۷	۶۶۷۰۰
۱۳۰۸	۴۴۴۵۰
۱۳۰۹	۲۹۶۳۰

استان کردستان

۱۳۰۰	۳۰۰۰۰
۱۳۰۶	۳۰۰۰۰
۱۳۰۷	۲۰۰۰۰
۱۳۰۸	۱۳۳۵۰
۱۳۰۹	۸۹۳۰

استان ایلام

۱۳۰۰	۱۱۰۰۰
۱۳۰۶	۱۱۰۰۰
۱۳۰۷	۷۳۵۰
۱۳۰۸	۴۹۵۰
۱۳۰۹	۳۳۰۰

استان خوزستان

۱۳۰۰	۱۹۰۰۰
۱۳۰۶	۹۹۰۰۰
۱۳۰۷	۱۳۶۵۰
۱۳۰۸	۸۴۵۰
۱۳۰۹	۵۶۴۰

۲- اجرای موافقتنامه تعلیف احشام نسبت به ایل ایرانی سنجایی در مناطق تعلیف عراق بنحو ذیل معمول خواهد شد :

که ممکن است در مناطق فوق‌الذکر بروز نماید نسبت به مقررات نمودند :

۱- طرفین متعاهدین متعهد میشوند کلیه حوادث و تجاوزات یا مذکور در ماده ۴ موافقتنامه حاضر را که در مناطق مرزی بروز نماید - و ستانه و بوسیله کلانتران مرز مجاز خود - حل و فصل نمایند .

۲- منطقه مرزی - از مبدأ خط مرزی مشترک بعمق پانزده کیلومتر هریک از طرفین متعاهدین گسترش دارد .

۳- الف - هریک از طرفین متعاهدین برای هریک از مناطق مرزی ذیل یک کلانتر مرز تعیین خواهد نمود :

ایران	دو عراق
رئیس شهر	مقر فرمانداری بصره
وسنگرد	مقر فرمانداری عماره
هلران	علی‌الغریبی
هران	بدره
ومار	مندیلی
صرشیرین	خانقین
وسود	حلبچه
ریوان	پنجوین
بانه	شهر بازار
سردشت	پشدار (قلعه دزه)
پیرانشهر	چومان

تعداد و مقر کلانتری‌های مرزی فوق‌الذکر با توافق مشترک از طریق یک قابل تغییر میباشد .

ب- طرفین متعاهدین - در اسرع وقت از طریق دیپلماتیک اساسی و عناوین ذات کلانتران مرز و نیز هرگونه تغییر را که متعاقباً در این مورد صورت به اطلاع یکدیگر خواهند رسانید . درجه یا مقام کلانتران مرزی با توافق یک از همان طریق تعیین خواهد شد .

ماده ۴- هر کلانتر مرز حق دارد تعدادی معاون که احتیاج داشته باشد نموده و اساسی و عناوین و وظایف آنها را به کلانتر مرز طرف متعاهد دیگر نماید . در صورت لزوم هر کلانتر مرز حق دارد از نظر کارشناسان استفاده کند .

ماده ۵- کلانتران مرز تدابیر لازم برای حل و فصل مسائلی که در حیطه یت آنها است - اتخاذ خواهند نمود .

بهننگام بروز حوادث - کلانتران مرز متفقاً به بررسی پرداخته و نتایج را در صورت جلسه‌ای درج خواهند نمود .

مسائلی که معاونین کلانتران مرز نسبت بان بتوافق نرسیده‌اند - تابع کلانتران مرز خواهند بود .

حوادثی که نسبت به حل و فصل آنها کلانتران مرز بتوافق نرسیده باشند کمیسیون دائمی مذکور در ماده ۱۹ حل و فصل خواهد شد .

ماده ۶- کلانتران مرز هریک از طرفین متعاهدین در منطقه‌ای به عمق کیلومتر در هر طرف مرز نسبت به مسائل زیر صلاحیت خواهند داشت :

۱- اتخاذ تدابیر لازم برای جلوگیری از بروز حوادث در منطقه مرزی .

۲- اتخاذ تدابیر لازم و اطلاع آن به کلانتران مرز طرف دیگر - برای بری از حدوث جنایات یا جرائم در منطقه مرزی طرف دیگر توسط افراد یا غیر مسلح و نیز بمنظور جلوگیری از عبور افراد فوق‌الذکر از مرز دو سمت .

در صورتیکه چنین افرادی از مرز تجاوز نموده و از سرزمین یکطرف زمین طرف دیگر بروند - کلانتران مرز طرف اول مراتب را به اطلاع تران مرز طرف ثانی خواهند رسانید . کلانتران اخیرالذکر تدابیر لازم را بازداشت مقصرین و تحویل آنها به مقامات قضائی ذیصلاحیت طرف دیگر خواهند نمود .

۳- الف - اتخاذ تدابیر لازم برای جلوگیری از کلیه تدارکات و اقداماتی تواند به امنیت و نظم منطقه مرزی طرف دیگر لطمه وارد آورد و همچنین تدابیر علیه اشخاصی که برای عبور غیر مجاز از مرز - کمک یا حمایت اعمال و یا اهالی را برقتن و اقامت گزیدن در سرزمین طرف دیگر تحریک

ب - چنانچه حضور افرادی که مرتکب اعمال مذکور در بند الف فوق شده‌اند در منطقه مرزی یکی از طرفین متعاهدین احراز شود - کلانتران مرز طرف اخیرالذکر خواه رأساً خواه پس از وصول اطلاعات یا مدارکی از جانب کلانتران مرز طرف دیگر درباره این افراد و یا با وصول قرائن درباره محل اقامت آنها - تدابیر لازم به منظور جلوگیری از اعمال فوق طبق قوانین ملی خود اتخاذ خواهند نمود .

۴- اتخاذ تدابیر لازم برای مبارزه علیه قاچاق و دور کردن قاچاقچیان از منطقه مرزی .

۵- مبادله اطلاعات بهنگام بروز سوانح (آتش‌سوزی - سیل و غیره) که در منطقه مرزی واقع شود و همکاری برای مهار کردن آنها .

۶- مبادله اطلاعات بهنگام تجاوز به قلمرو هوایی طرفین متعاهدین بوسیله هواپیماها .

۷- اتخاذ تدابیر احتیاطی علیه شیوع بیماریهای واگیر - بیماریهای داسی و آفات نباتی در سرزمین طرف دیگر .

بدین منظور کلانتران مرز طرف متعاهدی که در سرزمین او بیماری واگیر یا بیماری داسی یا آفت نباتی بروز نموده است - موظف است مراتب را به اطلاع کلانتر مرز طرف دیگر برساند .

هرگاه بین دامهائی که از سرزمین یک طرف سرزمین طرف دیگر منتقل میشوند - احتمال وجود بیماری داده شود - کلانتران مرز طرفین متعاهدین طبق مقررات بازرسی بهداشتی و دامپزشکی هریک از طرفین تدابیر لازم جهت جلوگیری از شیوع بیماری - اتخاذ خواهند نمود .

۸- تحقیق و عنداللزوم اتخاذ تصمیم درباره حوادث مرزی بالاخص در موارد زیر :

الف - بهنگام وقوع تیراندازی در مرز بروی اشخاص یا اشیاء و یا سرزمین طرف دیگر .

ب - هنگامی که اشخاصی به قتل رسیده یا مجروح شده و یا متعاقب تیراندازی از آن سوی مرز دچار عارضه‌ای شده و یا هنگامیکه اتباع یکی از طرفین در سرزمین طرف دیگر - مورد تعرض قرار گرفته باشند .

ج - هنگامیکه کارستدان یا اشخاص دیگر بطور غیر مجاز از مرز عبور کنند کلانتران مرز باید فوراً مبادرت به تحقیق نموده و در صورتیکه محرز گردان افراد سهواً از مرز عبور نموده‌اند به سرزمین دولتی که از آنجا آمده‌اند برگردانده خواهند شد . هیچیک از طرفین متعاهدین حق ندارد از پذیرفتن افرادی که سهواً از مرز عبور کرده‌اند خودداری نماید .

د - هنگامیکه در مرز گفتار یا اعمال توهین آمیز نسبت به طرف دیگر عنوان یا انجام گردد .

ه - بهنگام تجاوز بر مرز بوسیله زورق یا قایق .

و - در صورت کشف زورق و یا وسایل ماهیگیری و یا اشیائیکه بوسیله عناصر طبیعی به سرزمین طرف دیگر منتقل شده باشند .

ز - بهنگام جابجا یا معیوب یا معدوم شدن میله‌ها یا سایر تأسیسات مرزی منجمله تأسیسات و علائم رودخانه‌ای .

ح - هنگامیکه اسوال دولتی یا خصوصی یا سایر اموال در سرزمین طرف دیگر سرقت رفته یا منهدم و یا معیوب شده باشد .

در چنین موردی - اسوال دولتی و اسوال خصوصی یا سایر اسوالی که به سرقت رفته و عمداً یا سهواً بر سرزمین طرف دیگر منتقل شده باشد - باید حتی‌المقدور بطرفی که این اسوال متعلق به اوست - عودت داده شود چنانچه تمام یا قسمتی از اسوال فوق‌الذکر را نتوان عیناً مسترد داشت کلانتران مرز طرفین متعاهدین نسبت به تعیین میزان غرامت مربوطه - توافق خواهند نمود .

ط - هنگامیکه حیوانات اهلی تصادفاً یا تحت مراقبت شخصی از سرزمین عبور نموده باشند . در این صورت - این حیوانات باید حتی‌المقدور بطرفی که بان تعلق دارد مسترد شوند . (خسارات مادی محرز شده - طبق ترتیبات مقرر در متن ح فوق جبران میشود) .

ی - اختلافات مربوط به شکار غیر مجاز حیوانات بری در مناطق مرزی .

ک - بهنگام آتش‌سوزی در خط مرز و توسعه آن به سرزمین طرف دیگر .

ل - حل و فصل اختلافات مربوط به بهره‌برداری نامناسب از آبهای مرزی